

Egy évre 320 lei
 Félévre 170 lei
 Negyedévre 90 lei
 Egy hónapra 30 lei

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda
 Cluj-Kolozsvár, Str. Baron Pop, — Brassai-utca 10.
 Az Uj Kelet telefonjai
 Szerkesztőség 977
 Kiadóhivatal 844
 Nyomda 879
 Héber osztály 455
 Za. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek elmennek. Kéziratokat nem adunk vissza és nem örlhetünk meg.

V. évfolyam, 72. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. adar 30.

1922. március 30. Csütörtök

Az új költségvetés

„Az ország már túlhaladt a pénzügyi krízisen. És ez rövidesen az állami élet minden megnyilvánulásában érezhetővé válik. Nem kell több, mint két hónap és mindenki látni fogja a javulást. Az ésszerű költségvetésen alapuló állami gazdálkodás a lelt is tetemesen meg fogja javítani.” Ezeket a mondatokat nem mi állítjuk, mi csak leírjuk őket, úgy, ahogy Bratianu Vintila állítja. Bratianu Vintila ur illetékes ilyesmiket állítani, mert ő Románia pénzügyminisztere. Mi nem látjuk ilyen rózsásnak a helyzetet, mi nem vagyunk olyan könnyen-hívők, mint ő, mi ugyanabból azt a pénzügyminiszter ezeket a deris állításokat megkockáztatta, nagyon borús megállapításokat teszünk. Mert az apropó az új költségvetés, amit a pénzügyminiszter az új parlament elé terjeszt. Az új költségvetés tíz és félmilliárd kiadást irányoz elő és persze ugyanannyi bevételt. Az elmúlt év költségvetéséhez képest csaknem hárommilliárd leivel többet.

Mi a tíz és félmilliárdos költségvetés indokolása? Fejleszteni kell az ország iparát, gazdaságosan kell kiaknázni a földet és mindenekelőtt a kerekességet kell bevezetni az államháztartásba, hogy a magánháztartásoknak példát lehessen mutatni a gazdálkodásra. Hát ez nagyon szépen hangzik. De nézzük csak utána, hol esőkentette a kormány a kiadásokat. Az igazságügynél ötmillióval, a külügynél hatmillióval, a földművelésügynél négytízmillióval, a közmunkaügynél ötmillióval, a népjóléti és másfélmillióval, az állami birtokoknál kétmillióval, a miniszterelnökségi tételnél másfélmillióval. Csup-csup összegek, néhány bagatell millióska aközvetítés ezermillióinak reugetegében. Össze vissza huszonötmillióspórlás. A többi tételnél súlyos számmilliókkal és még súlyosabb ezermilliókkal szaporodtak a kiadások. Vegyük csak sorra. A közlekedés tavaly kétmilliárdkétszázhatvanmillióba került, az idén hárommilliárdszáznyolcvanhétmillióba. Hetvenhárommillió híján egymilliárd a többiadás az idén ennél az egy tételnél. A pénzügy az idén kereken százötvenmillióval került többre. A belügy huszonnégytízmillióval, az ipar és kereskedelemügy kilencvenhárommillióval felzökik kétszázötvenkilencmillióra. A hadügy pedig majdnem a duplájába került mint a tavaly. Az 1921 évi kilencszázhuszonötmillióval szemben az idén egymilliárdhatszázhatvanhét lelt fogunk költeni katonai célokra. Még a legszimpatikusabb emelés a közoktatásügyi tételnél van, ahol hetszáznyolcvanegymillió helyett kilencszázötvennégytízmilliót fogunk költeni.

Szép a takarékoság, nagyon helyes, hogy a költségvetés nyilván nehány szinekura megszüntetésével hatmilliót fognak megspórolni és rendjén van a többi tízezerkilencmillió is, amit még itt-ott megtakarítanak. De azt kell látnunk, hogy ezzel szemben horribilis tételekkel emelkednek az egyes terek kiadásai. A vasut kilencszázmilliója nem fáj nekünk, ez elvégre termékeny kiadás is lehet. Lehet, mondjuk, hiszen még nem tudjuk vajjon meglesznek-e azok a beruházások, azok az építkezések, azok az új vagonok és új vágányok,

az új mozdonyok és javítóműhelyek, amikre mulhatatlanul szükségünk van. És a vasut végre is behozza a kiadásokat. De mit szólunk ahhoz a roppant összeghez, amit meddón a pusztába dobálunk, amit a tengerek fenekére süllyesztünk, ami schá, de soha nem hoz vissza egyetlen banit sem. Európászerte megnyilatkozott az a törekvés, hogy katonaságra minél kevesebbet költsenek. Anglia, amelynek pedig épen most gyült meg a baja az irjeivel, kétszázötven-ezer emberről százötvenháromezere szállította le a katonai létszámát, csakhogy könnyítsen az államháztartásán. Könnyített is. Csak az egyetlen hadügyi tételnél mintegy negyvenmilliót fontot a mi összegünkben huszmillió lelt takarított meg. Nos és Románia?

Hárommilliárddal nagyobb az ideai költségvetésünk, mint a tavalyi. A hárommilliárdot be is kell hozni. Bratianu Vintila boszorkányos ügyességgel duzzasztja meg az ösztövért bevételi tételeket. Az egyenesadók nem tudni mi okból hetvenhétmillióval csökkenti, de a közvetett adókat kereken ezerszázmillióval növeli. Növeli az állami monopóliumok bevételét is mintegy háromszázmillióval. Emeli a közlekedésügyi bevételét is kereken hetszázötvenötmillióval. Növeli a pénzügyminiszter bevételi tételét százötmillióról száznegyvenkétfélmillióra, a külügyminisztérium bevételi forrásait egymillióról harmincmillióra és az ipar és kereskedelemügyi miniszter százharmincmillió tételét háromszázkilencmillióra. Hogy a számokba bele ne szédüljünk, magyarázzuk meg egyszerűen a következőket. Az adók megnövekednek egymillióval, ezt nekünk adózóknak kell fizetnünk. A monopóliumok háromszázmilliójának is nagyreszt nekünk, fogyasztóknak kell fizetnünk, mert, hogyan gondolja Bratianu ezt a háromszázmillió bevételét, ha nem úgy, hogy megdrágítja a trafikot, megdrágítja a sót, a gyufát, a bélyeget és a petróleumot. Nekünk az a hetszázötvenmillió többlet, amint a vasutak az idén hajtani fognak, se okozhat nagy örömet, mert ez a többlet azt jelenti, hogy megdrágulnak a fuvardíjtelek, megdrágul a személy- és áruszállítás, végső fokon megdrágul minden áru és még drágább lesz az élet mint volt. És ha a költségvetés megkezdődik, vagyis egymillióról harmincmillióra szökik, ez azt a szomorúságot rejti magában, hogy ezzel még súlyosabbá teszik a külföldi utazások lehetőségét, hiszen a külügynek a bevételét főként a vízumozási díjakból folynak be. Azt Bratianu Vintila se tudhatja előre, hogy az idén harmincszor annyian fognak külföldről Romániába utazni, mint tavaly, ellenben tudja nyilván már előre, hogy az utlevéltámozási díjak megharmincszorosodnak.

„Minden eszközzel oda kell hatni”, — mondja az új költségvetés indokolása, „hogy az egész vonalon produktív termelés alakuljon ki.” Aki ezt a mondatot úgy olvassa el, hogy előbb a költségvetésen gondolkodott, legbizarrabb paradoxonnak látja. És paradoxon Bratianu Vintila állítása is, hogy az ország túlhaladt a krízisen, paradoxon a két hónap, amely okvetlenül elhozza a javulást és paradox az ésszerű gazdálkodásról szóló kijelentés és szófia-beszéd az is, hogy ilyen módon fog a lei

feljavulni. Mi kételkedünk. Tartunk drágulástól, tartunk a krízistől, tartunk a valutánk további zuhlésésétől.

Tiltakozik az ellenzék

Felolvasták a pártok deklarációját. Kormánytámadás a nemzeti párt ellen. Incidensek és afférek. A kormány nem engedi meg a gyulafehérvári pártkongresszust. Minisztertanács

Az Uj Kelet indóbstófától

A parlament tegnapi ülése elé feszült várakozással tekintettek, mert köztudomású volt, hogy az ellenzéki pártok ezen az ülésen olvassák fel a tiltakozó deklarációkat. Az ülés iránt a közönség érdeklődése oly nagy volt, hogy délben is már csak nagy protekcióval lehetett karzati jegyhez jutni.

A kamara ülése

A kamarát félháromkor még nem nyithatták meg, mert a bizottságok nem készültek el a mandátumok igazolásával. Négy órakor nyitotta meg az ülést Orleanu korelnök Duca, Sassu, Marzescu, Bratianu Vintila, Bann, Angheliescu, Florescu, Mosoiu és Vaitoiianu miniszterek jelenlétében.

Először Jorga szólalt fel, aki felolvasta a nemzeti demokrata párt tiltakozását a választások módja ellen.

A néppárt nevében Dragonescu felolvassa a választások során, a liberálisok által elkövetett bűnök részletes lejtromát, melyekkel az eredményt teljesen meghamisították. A nyilatkozat követeli az összes választások megsemmisítését és az új törvényhozó testület összehívását. A néppárt nevében ki nyilatkoztatta, hogy ennek a kamarának a határozatait nem ismeri el.

Popovics Mihály dr. az erdélyi román nemzeti párt deklarációját olvassa fel, mely ugyancsak felsorolja a választási bűnöket és törvénytelennek jelenti ki a kamarát. A deklaráció némi módosításokkal, illetve bővítésekkel azonos azzal az ismert szöveggel, amelyet a párt végrehajtóbizottságának kolozsvári határozata tartalmaz.

A parasztpárt deklarációja

A caranisták nevében *Mihalache* olvas fel tiltakozást, mely kétségbe vonja a kamara törvényességét.

— Bratianu — mondja a nyilatkozat — megsértette a parlamentáriszmu követelményeit, megsértette a nemzeti szuverenitást és így jutott uralomra. A caranisták elejétől fogva arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ebben a kormányban csupán az önkény és erőszak uralomrajutását látják. Bratianu mikor látta, hogy nem támaszkodhatik a nép akaratára az általános választójog kicsufolásához folyamodott. Ebben a történelmi pillanatban, mikor az állami szuverenitás megbecsülésével és a belső jogrend helyreállításával kell az állam védelmét és békéjét a nemzetek közt biztosítani, amikor az összes román területek a nép általános akaratából Nagyromániává egyesültek, egy régi, plutokrata kisebbség nemcsak az államrendet hozta veszélybe, hanem kompromittálta a nemzeti egységet is. Ilyen körülmények között a parasztpárt a család és erőszak útján összehozott kamarát el nem ismerheti, az nem bir a törvényesség erejével. Még kevésbé ismerheti el annak alkotmányozó jellegét.

Rataseanu még a nemzeti demokrata

De hitünkre, kívánjuk Bratianu Vintila urnak, hogy neki legyen igaza.

párt nevében tiltakozik, majd Antonescu, volt igazságügyminiszter áll szólásra:

Az igazságügyminiszter a nemzeti párt ellen

— Ezeknek a panaszoknak az a célja, hogy bizonyítsák, a választások nem voltak egyebek a kormány akaratának a megnyilatkozásánál, a nép akaratát helyett...

— Így van! Így van! — kiáltják az ellenzéken.

— A kormány inkább materiálisan befolyásolta a választást, — folytatja Antonescu — én azonban a választások erkölcsi befolyásáról akarok beszélni, melyet a nemzeti párt tett. Az a nemzeti párt, amely harcot visel a régi királyság, egy régi királyságbeli párt és egyes regábeli politikusok ellen. A nemzeti párt azt mondja, hogy a régi királyság gazdag ország volt s azért indított háborút, hogy Erdélyt megmentsse. Mi pedig a regátot Erdély kezébe adjuk...

Popovics Mihály: Senki kezébe.

Egy országot nem lehet egyes személyek kezébe adni.

Antonescu: Az erdélyiek zárt országot akarnak Nagyrománia testében képezni és elfelejtik, hogy ők kezdték meg a harcot eddig nem látott ellenség ellen. A szeparatizmus az a fegyver, amelyet ellenünk akarnak fordítani. Ezt bizonyítja Bradisteanu esete, ki egy emberöltön át Erdélyért küzdött, Brassóban mégsem akarták meghallgatni. Bratianu, ki aranybűtükkel írta be nevét Románia történelmébe, Erdélyben ellenségesen fogadták.

Antonescu ezután a caranisták ellen fordul, kiket azzal vádol, hogy a társadalmi rend felforgatására törekednek.

Bratianu megegyezést emleget

Bratianu Jonel miniszterelnök emlekedik ezután szólásra:

— Hiszem, hogy a kedélyek rövid időn belül megnyugodnak s meg vagyok győződve, hogy az ellenzék jobb belátásra jut és eleget fog tenni az országgal szemben való kötelezettségének. A felolvasott nyilatkozatok azt bizonyítják, hogy a kormány és az ellenzék között még röviddel ezelőtt más volt a viszony. Ma is más volna, ha két-három miniszteri tárcát és a mandátumok ötven százalékát átengedtük volna.

— Nem rettenek vissza kijelenteni, hogy bárki támogatását el fogjuk fogadni. Ha átvettem a felelősséget, akkor képes leszek a rendet és az ország tekintélyét megvédeni. Mikor a felelősséget átvettem, elhatároztam, hogy kötelességemet feltétlenül teljesíteni fogom.

Popovics Mihály akar még beszélni, de a középben elhelyezkedett liberálisok lármája megakadályozza. A meg nem támadott madátumokat érvényesnek jelentik ki és az elnök bezárja a kamara első ülését.

A szenátus ülése

Bukarest, (Lux jelentése.) A szenátus ülése Ferichide korelnöklete alatt

enki és senki emberfia
 Chajim nem tudja fészívét, mert hallja az t. Kinyilik ajka, hogy ndja:
 sok tud van neked, megsebeztem az új-

nagy öröm támadt
 l zokogni kezd.
 or serkentette magát és
 lke sóvárogta az ő há-
 tudja, hogyan megye
 és mert látta, hogy a
 leáldoz. És megérkezett
 ahol a keresztyének
 tt, hogy egészen közel
 shoz, a füst figyelmez-
 t, amely telítve volt a
 önös szagával, bocsá-
 nylog, megfigyelő érzé-
 an észre vette a sok
 yik kissé meg volt me-
 lyiket hagyama és fog-
 tarkították, miként az
 nek leányainak szokása,
 a száritják, mielőtt el-
 a vionék. És megeről-
 és már megkülönböz-
 és a kerteket egymás-
 ennyire jutott, ment és
 eresztyének negyedében
 s dobogásától a kutyák
 s bizony egyszerre a
 egyik rávetette magát
 ajult a nagy rémülettel.
 tesértessék, nagy ke-
 engedte, hogy a kutya
 bemaszatolta lába po-
 öröm és a tetszés jele
 r valakit, akit ismert
 erre világosság gyulladt
 beszélt:
 z Petró kutyája!
 olytatjuk.)

os Jenő
 Gout) Főter 4.
 szövet, selyem, ka-
 és divatujdonságai
 érkeztek.
 Olcsó árak!

onságok!
 gyermek harisnya,
 rú és rövidaru nagy
 stékban érkezett
in & Spitz
 t áru üzletébe CLUJ
 Piata Unirii (Mátyás
 szám. Bánffy-palota.

azban fontos!
 rdeké.
 etetlen
ta-, lőszőr- és gyapju-
 sztitása, melyet gőzerőre
 vegytisztításra beren-
 zett műhelyemben
 ontosan vállalok. Rak-
 kész párnákat és tol-
 t árak!
 gálás!
Stern Salamon
 Kossuth L.-u. 10.

érmők
érmők
 m, műhely és irodai
 állást keres. Kisebb
 delkezik. Cim a
 ban. 3511-1

egáns ruhát akar,
kovits Jenő
 str. Baba Novac (Beth-
 ol bel- és külföldi szé-
 n raktáron vannak. 000
 s kiszolgálás. 1337
 és olcsó árak!

délután három órakor nyílik meg. A miniszterek közül Constantinescu földmívelésügyi miniszter jelent meg.

A validálásokra kiküldött bizottság felolvassa jelentését.

Irimescu szenátor a néppárt részéről igen hevesen támadja a választások miatt a kormányt.

Még rosszabb volt Averescu, Schuller idején, Buftea után, — kiáltják közbe a liberálisok.

Tumultus keletkezik, az elnök csak hosszabb csevegés után állítja helyre a rendet.

Irimescu kijelenti, hogy pártja nem ismeri el a választásokat, a parlament nem képviseli a nemzet szabad akaratát és így azt törvénytelennek tartja.

Tiltakozunk az ellen — kiáltják a liberálisok.

Ferichide elnök: Kérem ne zavarják a szónokot, a szenátus többsége ugyanis tudja, mi a különbség az ilyen állítások és a valóság között.

Barsan Andrei az erdélyi román párt deklarációját olvassa fel, amely a választásokat merényletnek tekinti az ország akaratát ellen. Erdély nem ismeri el a mai parlament törvényességét és a következményekért minden felelősséget elhárít magától.

Constantinescu miniszter a kormány nevében válaszol a tiltakozásokra:

— A kormány nem gyakorolt befolyást — mondja — a választásokra és ha mégis történtek ilyen esetek, ezekért a párt barátai a felelősek. Az ellenzék nem hozott fel precíz vádakot a választások ellen. Ez az ellenzék gyengeségének a jele, de mégis meg vagyok győződve, hogy az ellenzék a mai viszonyokkal meg fog békülni.

Ezután megkezdették a vitát a szenátusi mandátumok validálása felett. A következő erdélyi mandátumokat igazolták: Udvarhely, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szatmár, Háromszék, Csíkszereda, Szászsebes, Lippa és Nagyszentmiklós.

Barsan (nemzeti párt) a nagyszabeni szenátusi választás megsemmisítését kéri, mert Boeriu tábornok jelölését visszautasították.

Nagy többséggel a nagyszabeni választást is igazolják.

A szenátus ülése öt óra 30 perckor ért véget.

Az első politikai afférek

A parlament első érdemleges ülésén már heves incidensek támadtak. Miután Antonescu és Bratianu befejezték beszédeiket, melyekben hevesen támadták és megvédették a nemzeti pártot, Popovici Mihály válaszul akart. A többség pádsoraiból azonban több fiatal liberális képviselő Popovici köré sereglett és fenyegető magatartásukkal megakadályozták, hogy beszédbe fogjon. A tettelegességet csak nehezen lehetett megakadályozni.

Sassu Demeter nagyszabonai nemzeti párti képviselő és Soricu liberális között heves szóváltás támadt. Az ülés után Sassu elküldte segédeit Soricuhoz.

A „Lupta“ mai számában dr. Lupu nyílt levelet intéz Emánuel Antonescuhoz, aki parlamenti beszédében azt mondotta, hogy Lupu több külföldre írt levelében gyalázta az országot.

Lupu az állításokat alávaló rágalmaknak, Antonescu igazságügy-minisztert pedig rágalmozónak deklarálja.

Van ellenzéki blokk?

Nagy feltűnést keltett, hogy Bratianu miniszterelnök az első ülésén már alkalmat keresett hangsúlyozni, hogy hajlandó a nemzeti párthoz való közeledésre. Ugy tudják, hogy Bratianu ezt a király határozott kívánságára tette. Kormánykörökben különben hangsúlyozzák, hogy az ellenzéki blokk távolról sem befejezett tény és a pártokkal lehet még tárgyalni.

A „Lupta“-nak egy közismert politikus kijelentette, nem igazak a hírek, melyek szerint az ellenzéki pártok között koalíció áll fenn. Ép olyan kevésbé van koalíció a nemzeti párt és a parasztpárt között, mint a néppárt és a Marghiloman-párt között.

Az ellenzéki pártok között van valamelyes megállapodás, de ez csak a mandátumok igazolásáig érvényes és azután minden párt visszanyeri akciósabadságát.

Az ellenzéken viszont a parlamenten kívüli akciót siettetik. Elsősorban a gyulafehérvári pártkongresszus összehívását sürgetik, mert tudják, ez a liberális kormány Achilles-sarka.

Az „Epoca“ szerint a kormánynak az az intenciója, hogy mindenképpen megakadályozza a nemzeti párt gyulafehérvári kongresszusát. A lap szerint a kormány intézkedni fog, hogy a párt tagjai ne érkezhessenek meg a kongresszusra.

A parasztpárt kongresszusa, amely végleg dönt a párt parlamenti magatartása felett, áprilisban lesz. Részt vesznek az összes volt és jelenlegi képviselők, a mostani választásokon fellépett jelöltek és az összes szervezettek kiküldöttei.

Minisztertanács

Szerdán délelőtt tizenegyor minisztertanács volt Bratianu miniszterelnök elnöklétével, amelyen a génuai konferenciára küldendő bizottságok összeállításáról tárgyaltak. A minisztertanács határozata szerint Romániát a génuai konferencián a következők képviselik:

Bratianu miniszterelnök és Duca külügyminiszter.

Pénzügyi szakértők: Oscar Chiriacescu, aki a Belgrádi konferencián is részt vett és Stefanescu.

Jogi szakértők: Rosenthal fővárosi ügyvéd, Antonescu, Effili és Pelivan.

A közlekedésügyi minisztérium részéről Popescu.

A hadügyminisztérium részéről pedig Toma Dumitrescu, Flondor és Lepadatu.

A minisztertanács azután a parlament elé terjesztendő törvényjavaslatokról tárgyalt és elhatározta, hogy elsősorban Beszarábia egyesülésétől szólvó és a dunai statumokra vonatkozó javaslatot terjesztik a nemzetgyűlés elé. Megbeszélték a kormány tagjai a politikai helyzetet is és elsősorban a nemzeti párthoz való közeledés módjait.

A szatmári Bar-Kochba irodalmi matinéja

Pompásan sikerült matinéja volt vasárnap délelőtt a szatmári Bar-Kochba sportegyesületnek. A városi színházat a közönség zsufolásig megtöltötte. A színházi zenekar nyitánya után Grünblatt Magda hatásosan adta elő Kaczér-Virányi melódrámáját a Zsidó szivrvól. Kaczér Illés gyermekkorai emlékeit elevenítette fel szülővárosáról, Szatmárról, majd felolvasta egyik legfrissebb novelláját. A közönség melegen ünnepelte. Forró sikere volt F. Hermann Ella asszony hegedűművésznőnek, akinek művészetét nem egy európai nagyváros koncertterme megcsodálta s aki évek óta először jelentkezett a szatmári publikum előtt. Hubai Nocturnejét, Kigyóssy Bölesódalát és Wieniavszky Palonaise a dur-ját játszotta annyi finomsággal, bájjal, erővel érett szenvedéssel, hogy hallgatóságát valósággal lenyűgözte. Egy-egy számát ismételnie kellett. Dr. Fürst Oszkár, Bar-Kochba-ról tartott érdekes, lebilincselő előadást. Burger Dezső dr. és Markovics Aladár dr. helyi vonatkozású ötletei kedvesen fűszerezték az előadást. Este ismerkedési összejövetel volt, amelyen ott volt Szatmár színe-java. A matiné több mint tízezer lei tiszta hasznot hozott a fiatal zsidó sportklubnak.

Nő a bukaresti botanikai intézet élén. Bukaresti munkatársunk jelenti: Mme Reisset, a genfi egyetem természet-tudományi doktorát a botanikai intézet főnökévé nevezték ki.

Hogyan kerül meg az amerikai bevándorlótörvényt

Lillian Russel keleteurópai tanulmányutjáról

Az Uj Kelet tudósítójától

Az amerikai szenátus tudvalevően ismételtelen is megszigorította a háború befejezése óta a bevándorlás feltételeit. Ellis Island mint egy gát mered az európai gazdasági krízis ama számkivetettjei elé, akik Amerikában keresik egzisztenciájuk újjáépülését. S az Egyesült-Államok kormánya ezen fölül tudvalevően kemény hatású kvótarendszert állapított meg, amely pontosan előírja, melyik országból hány bevándorlót hajlandó befogadni az Egyesült-Államok kormánya. A megállapított arányszámok tisztán mutatják, hogy Amerika a válságban vergődő Keleteurópából új jövevényeket nagy számmal nem óhajt.

A washingtoni kormány ezzel szemben megállapíthatta, hogy a bevándorlás ezekről a vidékekről is folyik s annak medrét a kvótarendszer nem volt képes megszorítani. A washingtoni kormány éppen ezért megbízottját, Mr. Lillian Russelt küldte ki Európába, azzal a feladattal, hogy az Amerika felé irányuló kivándorlást az érdekelt országokban a helyszínen tanulmányozza. Lillian Russel most küldte meg első jelentését kormányának. A jelentés, mint az amerikai lapok első közlései is mutatják, erős színekkel világítja meg a „visszaéléseknek azt a gyakorlatát“, amely az „Egyesült-Államok bevándorlást szigorító törvényeinek megkerülésére kialakult“.

Elmondja, az amerikai megbízott, hogy a bevándorló hatóságokkal való érintkezésben számos olyan szervezetnek jött nyomára, amelyek a kivándorlók Amerikába csempészésére alakultak. A hatóságok tehetetlenek ezekkel a szervezetekkel szemben, melynek számai egész Európára kiterjednek. A kifejlődött eljárás mód olyan, hogy a kivándorlók még hazájukban érintkezésbe jutnak ennek a szervezetnek megbízottjaival. Ezeknek itt fizetik le a pénzt s ezután szállítják őket hajón — Kuba szigetére. Kubából a floridai félszigeten és Georgian keresztül a USA. Missisipi-államba viszik a kivándorlókat, akik között legtöbben vannak a keleteurópai országok kivándorlói. Hajórakományukkal együtt s alkohol-csempész hajókon érkeznek viszontagságos ut után ezek az új elhelyezkedést kereső, egzisztenciát az Egyesült-Államokba akik a szállítástért kétszázöt dollárig terjedő díjat fizetnek a „kvótaellenes bevándorlásért“ — amely nem is egészen veszélytelen.

Megállapították a török görög határt

Páris, március 28. (Rador.) A keleti értekezlet békejavaslatát megküldték az athéni, angorai és konstantinápolyi kormányoknak. Kérik az illető kormányokat, hogy megbízottjaik április 16-án üljenek össze a békejavaslat megnyitására. A javaslat szerint a görög-török határ a Márvány-tenger partján fekvő Ganostól kiindulva a bolgár határig terjedjen. Nyugaton Stransoha hegység láncolatait szelje át a határ. Rodostó török, Drinápoly pedig görög maradna.

Zsidó nők a palesztinai ujjáépítésben

Az Uj Kelet tudósítójától

Zsidó asszonyt nehéz volt hajlamosá tenni a nacionalizmusra. A zsidó asszony lelki élete nem ismert, nem ismerhetett mást, mint urához hűséget, gyermekeihez szeretetet. Nem működhetett közre a zsidó közönség problémáin, ha rátermettséget is érzett erre, mert nem nyílt rá alkalm. Csak a zsidók polgári felszabadulása után lassan és csak a nagyon előrehaladott kulturák közepette fejleszthette a zsidó asszony a benne rejlő erőket és tehetségeket, amelyeket a fejlődés javára lehetett beállítani.

Súlyos hátrányai is voltak ennek. Legsúlyosabb, hogy az asszonyok az asszimiláció erős tényezőivé lettek. Fölszívták magukra nagy percipiálós képességükkel az idegen nemzeti tanításokat. Igaz, hogy legtöbb esetben rétegekben való ékelődést jelentett, a női hűség kielégülésére számított, a modern zsidó asszony tehát örömet vette föl az idegen kulturák zománccát. Mert egyébként, mint külső zománccnak nem lehet nevezni az idegen kultúrába való erőszakos betolakodást.

A zsidó nacionalizmus friss élte' levegője nem hagyhatta érintetlenül a modern zsidó nőt. A zsidó nő látható és érezhető, hogy ez a nacionalizmus az igazi, ez áll legközelebb lényéhez. A zsidó nőnek meg kell találnia fajiságában és saját társadalmában azt, amit hiába keresett a befogadó nép asszonyai között. Itt csak akkor akceptálták, ha hasznát vehették. Vállveregető kedveskedések jutottak osztályrészeül nagy kulturumukért, ami pedig nem voltak hasznosíthatók saját fajtájából származó. A zsidó asszony, aki leginkább a jótékonyág körül fejtette ki érdemese tevékenységét, minden áldozatkészségét, szervező ügyességét és ötletét idegenekre pazarolta.

Karlsbadban, az elmúlt szeptemberben megteremtődött Zsidó Asszonyok Palesztinai Kulturumkára alakult Szövetsége. Ez a zsidó kulturális egyesület Berlinben működik Lychenheim kisasszony irányítása és Warburgné, Bodenheimerné és Glaser Lili asszonyok támogatása mellett. A szövetség érintkezést keresett a palesztinai cionista asszonyok világszövetségével még Karlsbadban, ahol elhatározták:

1. Egy bevándorló konyhájának fölállítását. A konyhával kapcsolatosan kurzust állítanak föl házvezetés, kertészet és baromfityezés oktatása számára. Tizenöt bevándorló zsidó leány vesz részt a rövid, néhány hetes kurzuson.

2. A haifai reáliskola mellett az ott tanuló leányok számára házvezetői kurzus állítandó fel.

3. Megkezdje egy nők számára fölállítandó mezőgazdasági iskola előkészületeit. Kanadai zsidó asszonyok adományaiából az iskola költségei ez évben fedezve vannak.

4. Csecesmő otthon felállítását. Az otthon dr. Kargan kisasszony vezet. Elzászi és neusselndi zsidó asszonyok megígérték, hogy hozzájárulásukat fontartják ezt az intézményt.

A zsidó asszonyok szövetsége az egész világon megindította akcióját és természetesen, hogy Erdély zsidó asszonyai sem szigetelhetik el magukat ettől az igazán szép és nemes mozgalomtól. A német vezetőség nem pénzt, hanem inkább természetbeli hozzájárulást kér, az említett intézmények felszerelésére. A jóvaltáju országok pénzzel, a gyöngébbek különböző használati cikkekkal segítik elő ezt a beesületes palesztinai ujjáépítő munkát. Bizni lehet, hogy Erdély területén működő zsidó nőtestületek részt fognak követelni a munkából.

Aki egy

SZ

Egy nazar
vénységék
iába. Elnap

Az U

Érdekes tárgyalást a büntetőtanács elnöke alatt. András és fia lott a bírósá vádja alatt. novemberében varon egy Sz egy vagon s millió érték bukaresti ke szörméket az rének segítés

Igy került ság elé. A megszökött s kat vonhaták lást délelött t az elnök. A vádiratot és kihallgatást. Andrást hallg

Szász An

zarénus. Az

— Tudott

pott szörmé

érzi-e magát

Szász An

nyugalommal

— Régóta

— kezdte az

isten és a v

sam: ártatlan

semmiről,

keresztre!

— Arra

a fia lopott

— Nem

vagyok és

is derül róla

— A re

— Nem

— Akkor

Itt megh

Az öreg hiv

ságra, az ü

mondta:

— Nem

— Nem?

— Nem

— Miért

— Ott ül

Most a b

dálkozni.

— Ott va

és a fiam m

— Miért

— Ó me

háboruban v

Es elhuz

mégis leül

Andrást ha

vádolva, ho

a lopott szö

arról, hogy

lott is tagad

— A re

vallott. A vi

— Kéren

— hogy láttam

tugtam hon

irtak aztán.

Itt Ghil

megállapítás

ségen felve

szokásoktól

sult vezetett

könyvet, ar

aláírva: Em

károsult.

Azután G

Császár G

szicsmestert

belépésénél

elnök megk

— Bűnő

— Nem

— Hogy

— Ugy

— járok egy lá

— az elővigyáz

— Hangos

— jegyes

— hogy Seps

— hozzá egy

Dó nők
ai újjáépítésben

élet tudósítójától

...t nehéz volt hajlancionalizmusra. A lelki élete nem ismert, más, mint urához keihez szeretetet. Nem zere a zsidó közönség rátermettséget is érzett nyílt rá alkalma. polgári felszabadulása csak a nagyon előre- k közepette fejleszt szszony a benne rejlé égeket, amelyeket a lehetett beállítani.

nyai is voltak ennek. hogy az asszonyok az s tényezőivé lettek. ka nagy perecipáló az idegen nemzeti ta- hogy legtöbb esetben k ezek, komolyabb de az asszimiláció a a felsőbb társadalmi ékelődést jelentett, a gülésére számított, a szony tehát örömet gen kulturák zomán- nek, mint külső zo- ehét nevezni az ide- taló erőszakos beto-

onalizmus friss élte'ö gyihatta érintetlenül nőt. A zsidó nő lát- te, hogy ez a nacio- zi, ez áll legközelebb idő nőnek meg kell ban és saját társadal- mit hiába keresett a szszonyai között. Itt ptáltak, ha hasznát regető kedveskedések észél nagy kultur- i pedig nem voltak saját fajtájabelije szá- asszony, aki legin- ság körül fejtette ki ységét, minden ál- szervező ügyességét ekre pazarolta.

az elmúlt szeptem- tödött Zsidó Asszo- Kulturamunkára ala- Ez a zsidó kultur- működik Lyehen- irányítása és War- heimerné és Glaser támogatása mellett. intkezést keresett a sta asszonyok világ- g Karlsbadban, ahol

ndorlók konyhájának onyhával kapcsolato- tanak föl házvezetés, omfityenyzés okta- Tizenöt bevándorló részt a rövid, né- uson.

éalliskola mellett az ok számára házveze- tandó fel.

egy nők számára ezögazdasági iskola anadai zsidó asszo- ból az iskola költsé- lezve vannak. otthon felállítása. Az gan kisasszony ve- neuseelandi zsidó érték, hogy hozzá- tartják ezt az in- onyok szövetsége az megindította akcióját , hogy Erdély zsidó zigetelhetik el magu- an szép és nemes német vezetőség m inkább természet- t kér, az említett zereelésére. A jóvalu- nzel, a gyöngébbek álati cikkekkal segít- esületes palesztinai . Bizni lehet, hogy működő zsidó nő- goknak követelni a

Aki egy vagon szőrmét lopott

Egy nazarénus vádiott a tör- vénszék előtt. Akinek lóg a lába. Elnapolták a tárgyalást

Az Uj Kelet tudósítójától

Érdekes bűnügyben tartott ma tárgyalást a kolozsvári törvénszék büntetőtanácsa Bohatiel dr. táblabíró elnökele alatt. Császár Gábor, Szász András és fia, ifjú Szász András állott a bíróság előtt, orgazdaság vádjá alatt. A vádirat szerint 1920 novemberében a kolozsvári pályaud- varon egy Szász Imre nevű vasutas egy vagon szőrmét lopott el sok millió értékben Emerich Gusztáv bukaresti kereskedőtől. Ezeket a szőrméket azután Rózi nevű testvé- rének segítségével értékesítették.

Igy kerültek a vádlottak a bírós- ág elé. A tulvaj vasutas nővére megszökött s így csak az orgazdá- kai vonhaták felelősségre. A tárgya- lást délelőtt tíz órakor nyitotta meg az elnök. Az ügyész felolvasta a vádiratot és utána megkezdtek a kihallgatást. Elsőnek idősebb Szász Andrást hallgatták ki.

Szász András hóstáti ember, na- zarénus. Az elnök felteszi a kérdést: — Tudott-e arról, hogy fia lo- pott szőrméket szállít, bűnösnek érzi-e magát?

Szász András a legnagyobb lelki nyugalommal állt fel.

— Régóta vártam ezt a pillanatot, — kezdte az öreg nazarénus — hogy isten és a világ előtt kihangoztas- sam: ártatlan vagyok! Nem tudtam semmiről, ártatlanul hurooltak a keresztre!

— Arra feleljen, tud e arról, hogy a fia lopott szőrméket szállított?

— Nem tudok semmit, ártatlan vagyok és hiszem istennel, hogy ki is derül rólam.

— A rendőrségen azt mondta, hogy tud a dologról!

— Nem mondhattam, mert nem tudok.

— Akkor üljön le!

Itt megható jelenet következett. Az öreg hívő zavartan nézett a bírósá- ra, az ügyvédekre, aztán halkán mondta:

— Nem ülök le kérem a padra.

— Nem?

— Nem kérem!

— Miért nem?

— Ott ül a fiam.

Most a bíróságon volt a sor, eso- dalkozni.

— Ott van a fiam — folytatta — és a fiam mellé nem ülök le.

— Miért?

— Ó megszegte a fogadalmat, háboruban volt! Tűzér volt.

És elhúzódott a sarokba, ahol mégis leült. Aztán ifjabb Szász Andrást hallgatták ki. Azzal volt vádolva, hogy mint fuvaros elvállalta a lopott szőrmék szállítását, tudva arról, hogy azokat lopták. Ez a vád- lott is tagad.

— A rendőrségen mindent be- vallott. A vizsgálóbíró előtt is.

— Kérem én ott is mondtam, hogy láttam ott a szőrméket, de nem tudtam honnan valók. Hogy mit irtak aztán, azt nem tudom.

Itt Ghilezán dr. védő annak a megállapítását kéri, hogy a rendőrsé- gen felvett jegyzőkönyvet a jog- szokásoktól eltérően maga a káro- sult vezette. Megnézték a jegyző- könyvet, amely tényleg úgy volt aláírva: Emreich Gusztáv jegyző és károsult.

Azután a következő vádlottat, Császár Gábor sepsiszentgyörgyi szücsmestert hallgatták ki. Már a belépésénél derültség fogadta. Az elnök megkérdezi:

— Bűnösnek érzi magát?

— Nem kérem, én jegyes vagyok.

— Hogy érti ezt?

— Ugy kérem, hogy én jegyben járok egy lánnyal és a jegyes ember az elővigyázatos.

Hangos derültség következett. A „jegyes” ember azután elmondta, hogy Sepsiszentgyörgyön beállított hozzá egy Orbán Balázs nevű szabó

egy szőrmékbe burkolt nővel és több kisebb darab szőrmét kínált megvé- telre, darabonként ötven leiert. Az árat jutányosnak találta és ezért gyolevanegy darabot megvett belőle.

— Nem tűnt fel magának, — kérdi az elnök — hogy a négyszáz lei értékű szőrméket ötven leiert kapja?

— Nem kérem, mert én haza- jöttem a háborúból és azóta nem járok a világba.

— Mikor utoljára vásárolt, meny- nyibe került?

— Akkor nyolevan krajcárba.

— Miért nem kérte most is annyit?

Merénylet készül a génuai orosz delegáció ellen

Bratianu Párisba utazik

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Londonból jelntik, hogy Lloyd George angol miniszterelnök ma Schan- zer olasz külügyminiszterrel a gé- nuai konferencia programjáról tárg- yalt. Megbeszéltek, milyen módon volna lehetséges, hogy a kis álla- mok képviselői is résztvegyenek a különböző bizottságokban és a szak- üléseken. Schanzer fogadta az an- gól sajtó képviselőit, akinek kijelen- tette, hogy a génuai konferenciának az a tény ad nagy jelentőséget, hogy győzők és legyőzöttek egyen- rangu tárgyaló felek gyanánt fognak leülni a zöld asztalhoz. Ugyanezt Schanzer az olasz parlamentben el- mondotta, de most az teszi jelen- tőssé, hogy a londoni szakértői tár- gyalások alkalmával mondja. Schan- zer véleménye szerint

a génuai konferencia nem fog tovább tartani egy hónapnál.

Londoni jelentések szerint az In- ternacionale arról értesül, hogy Bra- tianu román miniszterelnök még a génuai konferencia előtt Párisba utazik. Bratianu attól tart, hogy a génuai konferencián szóba kerül Bese- arábia kérdése is és azt akarja el- érni, hogy a szövetségesek a kon- ferencia előtt ismerjék el érvényes- nek és jogosnak Besarábia annektá- lását. Rigából jelentik: A génuai konferenciára kiküldött orosz dele- gáció ideérkezett

Az orosz delegáció április ne- gyedikén résztvesz a balti álla- mok rigai tanácskozásán, azután tovább utazik Génuába.

Hogy vajjon Lenin ott van-e a dele- gátusok között, erről nem szól a jelentés. Vorovszky Szovjetország római kereskedelmi megbízottja közölte az orosz kormányal, hogy a Génuába utazó orosz delegáció ellen merényletet akarnak elkövetni. Ezzel áll összefüggésben Mussolini- nak, az olasz faszisták vezérének, ber- lini utazása is. Vorovszky közölte az olasz kormányal, hogy az orosz delegáció

Csak abban az esetben utazik Génuába, ha az olasz kormány a legteljesebb garanciát vállalja sértetlenségéért.

Radek, az orosz kormány meg- bizottja, akit ismeretes Matin-inter- juja miatt hevesen támadtak Német- országban, ma vissztért Berlinbe. Ra- dek a génuai konferencia idején ösz- szekötő kapos lesz Génuá és Moszkva között. Radek a német kormányal közben

folytatja a tárgyalásait a szovjet- kormány elismerése és a kon- zuli egyezmények megkötése érdekében.

Az Oroszországban levő különböző

— Mert tudom, hogy a debreceni pipa is békében két krajcár volt, most pedig negyven lei.

Elmondta azután, hogy csak azért vette meg a szőrméket, mert Orbán ajánlotta, akiben pedig nagyon meg- bizott.

— Hát Orbán mért nem jött el?

— Kérem neki lóg most a lába?

— A lába lóg?

— Igen, mert neki gép lába van és most kiesett egy sróf.

A bíróság azután dr. Kertész Jenő, Császár védőjének előterjesztésére, a tárgyalást elnapolta, hogy a tanukat, akik nem jelentek meg, kihallgat- hassák.

Huszonötmillió koronával tartozik Kolozsvár egy pesti banknak

Az Uj Kelet tudósítójától.

nemzetiségű hadifoglyok kérvényt in- téztek a génuai konferenciához, amely- ben kéri, intézkedjék a világ miha- marabb a hazaszállításukról. A fran- cia minisztertanács a génuai francia delegáció vezetésével Barthou volt hadügyminisztert bizta meg. Most már egészen biztos, hogy Poincaré nem megy Génuába.

Huszonötmillió koronával tartozik Kolozsvár egy pesti banknak

Az Uj Kelet tudósítójától.

A régi idők Kincses Kolozsvár- járól már régen kiderült, hogy kin- csei nincsenek ugyan, de annál több adóssága. Ezek az adósságok kétfé- lők: olyanok, melyekkel a város romániai hitelezőknek tartozik és olyanok, amelyeket külföldi bankok követelnek. Belföldi adósságait a város úgy rendezte, hogy a kamato- kat kifizette s emellett meghatározott részletekben törlesztte le a kölcsön- tökét. Kolozsvár külföldi adósságai azonban nincsenek ilyen rendben. Ezt bizonyítja a budapesti Magyar Általános Hitelbanknak a városi ta- nácsához intézett levele, melyben fel- szólítja a várost, hogy a banknál levő adósságát sürgősen rendezze.

Kolozsvár huszonötmillió magyar koronával tartozik a Magyar Általá- nos Hitelbanknak. Ezt az összeget a város még a magyar uralom alatt vette fel 1910, 1911 és 1912 folya- mán több részletben harminc évre törlesztés és kölcsön alakjában nyole- százalékos kamatra. Ebből a huszon- ötmillióból épült fel a mai postaigaz- gatóóság épülete, a város villanytelepe, két kaszárnya s ebből fedezték az utjavítások és aszfaltozás költségeit. A forradalomig a város rendszeren elégett tett fizetési kötelezettségének, de 1918 végén megszakadt az össze- kötöttség Kolozsvár és Budapest között és így a város több mint három évig nem fizethette a kölcsön kamatait és az évi járadékösszegeket.

Most, hogy Románia és Magyar- ország között némileg megindult a gazdasági forgalom, a Magyar Általá- nos Hitelbank megbizta kolozsvá- ri képviselőjét, báró Mannsberg Hugót, szólítsa fel a várost, hogy a 25 millió korona három évi és há- rom hónapi kamatait az esedékes törlesztési részletekkel együtt fizesse meg. Megbizólevelében a bank ki- köti, hogy az egymilliónyolcszáz- ezer koronát kitevő esedékes ösz- szeget csakis 1:2 arányban fogadja el, vagyis a város 900 ezer leit kö- telek fizetni.

Ezzel a súlyos kötelezettséggel keddi ülésében foglalkozott a városi tanács, mely a trianoni békeszerző-

dés értelmében kimondotta, hogy az eredeti kölcsöntőkét hajlandó ugyan 1:2 arányban törlesztetni, de a ka- matokat, melyek különböző időkből származnak, amikor a lei s a ko- rona közti viszony más- és más volt, csak magyar koronában haj- landó fizetni, leiben pedig csak az lesedékes napján megállapított ár- folyam szerint, mert 1919 elején más volt a korona értéke a leivel szemben, mint 1920 ban vagy még később, a város tehát nem fizetheti egységes kules szerint a kamatokat. Mannsberg báró, aki résztvett a tanácsülésben, kijelentette, hogy ilyen értelmű elin- tőzésre nincs felhatalmazása, de a ta- nácshatározatát közölni fogja a Ma- gyar Általános Hitelbankkal.

Dr. Pop Julián polgármester ez ügyben nyilatkozott az Uj Kelet mun- katársának és annak a reményének adott kifejezést, hogy a Magyar Általános Hitelbank elfogadja a város ajánlatát. Ellenkező esetben a város, amelynek tavalyi költségvetésében már előirányozva volt a budapesti adósság törlesztése, az általa kifize- tendő pénzt deponálni fogja. Kijelen- tette még a polgármester, hogy per esetén ha a bíróság a Magyar Általános Hitelbanknak adna is igazat és a vá- rosnak a kamatokat is 1:2 arányban kellene fizetnie, Kolozsvárt még ak- kor sem érné károsodás, mert a köl- csön felvételé óta, a pénz értéke úgy devalválódott, hogy azok az invesz- tációk, melyekre a város a felvett ösz- szegeket költötte, aránytalanul na- gyobb értéket képviselnek ma, mint annakidején. Egyedül csak a város villamos művei, melyeknek felépítése nem egészen 12 millió koronába ke- rült, ma legalább is ötvenmillió leit érnek s így a városnak ez a tulaj- dona már egymagában fedezi a vá- ros budapesti tartozását.

Francia írók az irodalomról

— Az Uj Kelet párisi levelezőjétől —

Páris, március 25. Az „Annales” irodalmi folyóiratban André Lang körkérdezt intézett a francia írókhoz az irodalom és a művészet jelenéről és a jövő kilátásairól. A beérkezett válaszok közül a következők a leg- érdekesebbek és a leggyönyűsebbek:

Maurice Rostand: Én csak az egyéni irodalmat szeretem. A fejlő- dést is csak így tudom elképzelni. Georges Courteline: Azt szere- tem, ha egy mondatban van egy tárgy, egy jelző és egy ige.

Maurice Donnay: Mit csináljak, ha senki nem áll fel, hogy ural- kodó színházi erkölcsünket meg- bélyegezze.

Charles Mérey: Nevetnem kell, ha a színházak dekadenciájáról hal- lok beszélni.

Jean és Jerome Tharaud: Hát a történelem és a kritika sohasem fog győzedelmeskedni a regény felett?!

René Boylesve: Az írók azt hi- szik, kötelességük sokat írni.

Henry Bordeaux: Tömegtérme- lőnek kell lenni.

Abel Hermant: Mi rossz szár- mazhat abból, hogy valaki sokat ír, ha jól ír.

Francois de Curel: A színház jövője: csak úgy hihetnek benne, ha a színműírók nem fognak eltávolodni az élettől.

Paul Germal: El kell vetni az invidiálizmus rapszódikus cikk-cakk- jait a verselésben és vissza kell térni a metrumhoz.

André Salmon: A mai idők epi- kus költeményeket követelnek.

Pierre Benoit: Végzetes krízisben vagyunk.

Leon Bailby: Még semmi sem bontakozott ki a ködből teljesen. Sem az irodalmi terrén, sem a drámai terrén.

Claude Farrère: Egy regénynek egyidejűleg pszichológusnak és ka- landosnak kell lennie.

Henri Duvernois: A regényírónak szerény szerepe van: szórakoztatnia vagy meg kell hatnia a tisztességes polgárokat.

Edmond Séé: A bulvard semmi-
képen sem akarja megtenni köte-
lességét.

Lucien Descalles: Ha a színmű-
író elő akar adni valamit, színházat
kell bérelnie.

Mme. de Noalles: A költészet-
nek magán kell viselnie az ifjúság és
az öröklét karakterét.

Francois Porché: A lírai költé-
szet: lelkiismereti vizsga.

Saint Georges de Bouhélier: Ál-
lapítsuk meg egyszerűen, hogy, amik-
or éltek, Hugó, Balzacot, Baudelai-
ret sem tisztelték úgy, ahogy ma,
haláluk után.

Marcel Boulenger: Az újságírás
felsőbbrendű műfaj.

Jean Sarmen: Szeretem, ha a
műveknek, amiket olvasok, folytatás-
uk van bennem.

Sarah Bernhard: Egy napon majd
megírom, mit gondolok a Francia
Akadémiáról.

Marcel Prévost: Szavamra, el va-
gyok ragadtatva a fiatalok irodalmá-
nak gazdagságától és változatossá-
gától.

René Benjamin: Olyasvalamit
szabad csak írni, amit el lehet adni.

Paul Fort: A költészet a leg-
nyiltabb és legjobban dolgozó nagy-
követünk.

Anatole Francet, Pierre Lotit és
Maeterlincket nem bírta Lang meg-
szólaltatni.

Paul Lévy

HIREK

— **Glasner főrabbi németországi utja.** Megírtuk, hogy Glasner Móse németországi propagandautja valóságos diadal volt. A mizrahi szervezetek ép oly lelkesedéssel tüntettek mellette, mint a klacionisták, de megnyilatkozásaik lestek az asszimilánsok és a választott levők is. Berlin után Frankfurtban tartott több előadást a kiváló tudós. A híres frankfurti tőzsde ebből az alkalomból zsufolásig megtelt. A nemzeti kérdést új megvilágításban mutatta és kifejtette, hogy az asszimiláció minden fonksága és logikátlansága ellenére magyarázható az Agudánál. Az Aguda eddig nem hívott össze egy rabbikból álló világkonferenciát — ugymond — amelyen a Palesztinával és cionizmussal szemben való állásfoglalás tisztázódhatna volna. Nagyon zavarosak a vélemények a kérdések körül Aguda körökben, ami nem is csoda, hiszen a rabbik szabad véleménynyilvánítását terrortal nyomják el a kevesek. Maga az „Aguda” kifejezés nem is helytálló. A zsidóság nem ismeri csak az egész nemzet szövetségét, agudáját, nem pedig egy csoportot. Egészen paradox, hogy az Aguda kívül helyezi magát a zsidó nemzetben, de a zsidó nemzet jogait mégis követeli a maga számára. A beszéd nagy hatást tett nemcsak a jelenvoltakra, hanem a sajtó bőséges tudósításai útján a német zsidóság közvéleményére. Komoly és alapos tanulmányokban foglalkoznak Glasner Móse egyéniségével. A „Jiddische Presse” egyik cikkében így ír Glasner Móseről: „Igazi zsidó pap, régivágású tiszteletreméltó külsővel, megtisztult lélekkel. Meg kellett esodálnunk ezt a papot, aki úgy kezdte, mintha a napi kérdések felületein akart volna maradni és lassan, meglepő biztossággal evezett át mélyseges, meg-
rázó és meggyőző témák felé. Ami bennünk lappangva élt, arra a zsenik ösztönösségével villámszerűen világított rá, új perspektívákat nyitott egy-egy hasonlatával. A prófécia tüze és szigorúsága érződött a beszéden. A zsidó múlt és a zsidó jövő egymásba kapcsolását láttuk a harcias, fiatalos ősz férfium és ugyanezt éreztük ki lelkes beszédeiből.”

— **Ma este lesz a Zsidó Egyetemi Hallgatók bálja a Newyorkban,** amelyre már hetek óta készült Kolozsvár zsidó társadalmá. A bál jövedelme a Menza céljait szolgálja, ez magyarázza a lázas érdeklődést, amely a magas nivóju szezonvégi táncestély iránt megnyilvánul. Műsor nem lesz, de egész sor más érdekes és változatos szórakozásról gondoskodtak az ötletes egyetemi hallgatók.

— **Felozslatták a Színészeti Főfelügyelőséget.** Tegnap számunkban beszámoltunk már arról, hogy a kormány rövid uton felozslatta az egységesítő minisztériumot. Ugylátszik ez a felozslítás nem elszigetelt jelenség volt, hanem rövidesen sorra kerül az összes államtitkárságok és államtitkársági jelleggel bíró intézmények likvidálása. Erre enged következtetni az a tény, hogy a mai nap folyamán a kormány értesítette az Erdélyi és Bánáti Színészeti Főfelügyelőséget, hogy április elsején szüntesse be működését. A főfelügyelő, Isac Emil, jelenleg Bukarestben tartózkodik és így ő személyesen átvette a likvidálás elrendeléséről szóló végzést. A főfelügyelőség megszűnésével annak hatásköre beolvad a kultuszminisztériumba, ahol az erdélyi színészet ügyének külön referense lesz. A kultuszminisztérium átiratban értesítette Szelezsán Jánost, a főfelügyelőség titkárát, hogy eddigi állásának megfelelő minőségben elhelyezést talál a kultuszminisztériumban. Érdekes, hogy sem Isac Emil, sem pedig a főfelügyelőség többi alkalmazottait nem értesítették hivatalosan arról, hogy további munkálkodásukra reflektálnak-e. Isac Emil egyébként — mint az Új Kelet megírta — már régebben elhatározta, hogy megváltik állásától és hosszabb külföldi utra megy.

— **Visszahívták kilenc kereskedelmi attasét.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az „Új Kelet” megírta, hogy a külügyminisztérium több kereskedelmi attasé visszahívását határozta el, hogy ezáltal is csökkentse a külügyi szolgálat költségét. Az első visszahívott attasék a következők: Gr. Arapo Párisból, St. Lupesco Bruxellesből, M. Cuzin Bernből, Tuffly Prágából, V. Serdici Barcelonából, Oct. Valeano Rómából, D. Castris és C. Balaceano Varsóból. Ezek már április 1-én Bukarestben lesznek. Megtartották állásukban Gr. Mihalescut Franciaország és Anglia számára, C. Dimitriut Ausztriának és Csehszlovákiának, V. Statescut Magyarországnak, N. Manescot Hamburgban, C. Dasealescut Konstantinápolyban és V. Ciuleit Görögországban. Gyárosaink és kereskedőink, akik az utóbbi országokban és városokban összeköttetések keresnek vagy azokban bármilyen üzleti relációjuk van, a kereskedelmi attasék szolgálatát továbbra igénybe vehetik. Ahol az attasé állást megszüntették, ott a kereskedelmi és iparkamarák adják meg a szükséges utbaigazítást.

— **Meghalt a nagyváradi összeküvés per egyik főszereplője.** Budapestről jelentik: A nagyváradi összeküvés pernek egyik halálraítelt főszereplője, Janovich Tihamér budapesti törvényszéki alelnök meghalt. Tegnap délután temették el a Kerepesi halottasházából. A temetésen nagy számmal jelentek meg a nagyváradi és bihariak Hoványi Gézával az élükön.

— **Megalakult a bánáti újságírószindikátus.** Temesvárról jelentik: Tegnap megalakult a bánáti hírlapírók szindikátusa, amelybe az összes bánáti újságírók beléptek, nemzetiségi tekintet nélkül. Elnökké Avram Imbroane volt országgyűlési képviselőt választották.

— **Az orosz monarchisták kongresszusa.** Berlinből jelentik: Az orosz monarchisták kongresszusa tegnap Berlinben megnyílt. A kongresszuson hangsúlyozták, hogy Wrangel akciót támogatnia kell minden orosz monarchistának.

— **Újabb rombolásoktól félnék Bécsben.** Bécsből jelentik: Az osztrák főváros lakossága a legnagyobb nyugtalansággal fogadta azt a hírt, hogy a kommunisták és a munkanélküliek szervezeti tüntetésre készülnek a hatalmas drágaság miatt. Riasztó hatása van annak a híreknek, hogy a tüntetni készülő tömeg egy része fegyverrel szerezte fel magát. A városban óriási a pánik. A rendőrség teljes készenléssel néz az események elé és teljes permanenciában van.

— **Letartóztattak egy álezredest.** Bukarestből jelentik: Galacból írják, hogy a téparancsnokság letartóztatott egy ezredesi egyenruhát viselő egyént, aki a 11. gyalogezred káplárja. Az illető 6 éve jár ezredesi egyenruhában és követ el különféle szélhámosságokat, míg végre sikerült elfogni.

— **Hajóindulás Constanzából Newyorkba.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A legközelebbi hajó, a „Tomistocles” április 2-án indul, utasokkal és áruval, Constanzából Newyorkba. Jegyek Embircosnál, Bukarestben str. Academie 1. és Constanzában str. Lascar Catargiu 28 szám alatt válthatók. A hajón I., II. és III. osztály is van.

— **A zsidói mizrahi-estély felülfizetése.** A kitűnően sikerült zsidói mizrahi-estély háromszázezer lelei felülfizetést eredményezett. A felülfizetők névsorát itt közöljük: Farkas Nagynyires 20, Klein Mórné 20, Janovitz Emil 20, Mayer Miklós 20, Markovits Herman 5, Csavár Imre 5, dr. Halász Elemér 5, Grosz József 5, Stark Menyhért 25, Friedman Sándor 15, Grosinger Simon 10, Schick Kornélia 5, Beck Salamon 10, Hoffman Jenő 20, Jeremiás Bertalan 10, Pap I. (Borzova) 5, Hoffman Farkas 10, Stern Mihály 5, Ábrahám Jakab 10, zsidói körjegyző 5, Pap György orsz. képviselő 25, Jeremiás Samu 5, Salamon bányai mérnök 5, Kardos Samu 5, Ungár Adolf 25, Végh Dávid 20, Deutsch Mór 5, Jakab Herman 20, Mindszent Sándor 5, Komornik Chaim 25, Löbli Lázár 10 lei. — A zsidói mizrahi csoport elhatározta, hogy niszán hó tizenhetedikén nagy kultur-estélyt rendez.

— **Benjamin Hermann festőiskolája.** Benjamin Hermann, az ismert kolozsvári festőművész a napokban nyitotta meg újabb rajz- és festőiskoláját. A művész értesíti régi tanítványait, hogy a munkát április másodikán délután két órakor már meg is kezdi. Új növendékek április elsején és másodikán jelentkezhetnek str. Petran (volt Görögtemplom-utca) 5 sz. alatt.

— **A nagyváradi Mirjam negyedik kulturdelutánja.** Negyedik sikerült kulturdelutánját rendezte március 26-án a nagyváradi zsidó lányok „Mirjam” kulturgyűlése a kereskedelmi csarnokban. Az előadást dr. Markovics Ignác, a helyi csoport ügyvezető alelnöke nyitotta meg. Statisztikai adatokkal ismertette a zsidóság szomorú helyzetét a Gálutban. Farkas Béla szavaiatát, aki Patai: Eljőszük-e? című versét adta elő, Rácz Ilus tartalmas előadása követte Sabbatai Cevröl, a középkori álmessiasról. Nagy sikert aratott Krémer Mór heber dalaival, melyekhez Funk Zsigmond, a Cion-templom / karmestere szolgáltatott kíséretet. Április másodikán rendezik meg a Mirjam ötödik kulturdelutánját s így a zsidó nők nagygyűlését elhalasztotta.

— **Edison jubilál.** Newyorkból jelentik, hogy Edison a napokban ünnepelte 76-ik születésnapját. Ebből az alkalomból a nagy felhalálót egy újságíró megkérdezte, dolgozik-e újabb találmányon. Edison ezeket felelte: Nagymennyiségű vasat helyeztem a tűzbe. Egy része már izzik, de semmi sem forrott még ki.

— **Károlynak negyven fokos láza van.** Hágából jelentik: Károly exkirály állapotában némi javulás állott be. Március 26-án negyvenfokos láza volt, annyira, hogy orvosai komplikációtól tartottak. Ez azonban nem következett be. A veszélyen azonban nincsen túl. Róbert herceg szintén spanyolban megbetegedett. Állapota súlyos.

— **„Kivánatos volna, hogy Einstein ne jöjjön Párisba.”** Párisi levelezőnk írja: A lapok jelentették, hogy a párisi egyetem meghívta Einstein tanárt a relativizmusról szóló tanának néhány nyilvános előadásában való ismertetésére. Ezzel kapcsolatban nagy feltűnést keltett az „Echo de Paris” egyik cikke, amelyben, németellenes elragadtatással, azt írja hogy „ismerve a francia közönség bochegyűlölő hangulatát, kívánatos volna, hogy Einstein tanár ne jöjjön Párisba.” Nem lehetetlen, hogy amilyen sovíniszta vakságban a franciák most élnek, megcsik a szegyen és Einsteint csakugyan „lerendelik”

— **Ezer tanút hallgatnak ki a kommunista perben.** Bukarestből jelentik: A kommunista perben a vádlottak kihallgatása ma véget ért. Holnap kezdik meg a tanúk kihallgatását, kiknek száma meghaladja az 1000-et.

— **A király és Jorga.** A trónbeszéd napján a királyi fogat a Metropolia felé tartott. A Calca Victoriei két oldalán a korzó közönsége megállott és érdeklődéssel nézte az uralkodó párt. Jorga Miklós a népszerű ellenzéki politikus, aki az Akadémiából jött és a „Neamul Romanesc” szerkesztősége felé tartott, szintén megállott, épen a liberális klubbal szemben. Jorga mély meghajlással köszöntötte az uralkodópárt. A királyné észrevette Jorgát és figyelmeztette rá a királyt. Az uralkodó meglepetten nézett vissza és két karjával olyan mozdulatot tett, amely ezt fejezte ki:

— Mi az, Ön itt?

Jorga ugyancsak a kezeivel és várángatással felelt:

— Nem tehetek róla. Nem az én hibám.

A korzó közönsége nagy figyelemmel nézte végig a jelenetet, melyről most a politikai klubokban sokat beszélnek.

— **Elkészült a világ legnagyobb pályaudvara.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A „Times” legújabb száma nagy örömmel adja hírül, hogy a londoni waterlooi pályaudvar, amelynek átalakításán, anélkül, hogy a forgalom egy pillanatra is megakadt volna benne, husz év óta szüntelenül dolgoznak, teljesen elkészült és megnagyobbodott, óriási formájában fogja ezután az angol közlekedést szolgálni. A waterlooi pályaudvar eddig is a világ legnagyobb pályaudvara volt. Naponta 1200 vonat indult és érkezett hatalmas üvegteretete alatt és vasúti jelezőkészüléke 25.000 jelzést adott. 1914-ben, amikor a háború kitört, husz napon keresztül minden tizenkét percben kifutott sineiről egy-egy katonával, lovakkal és municióval megrakott kocsisor és eközben soha nem fordult elő egy pillanatnyi késés, vagy hátráltató baleset. A most megnagyobbított pályaudvar befogadó és forgalmi képességéről még nincsenek számadatok, de valószínű, hogy ez az új statisztika még annál is sokkalta meglepőbb lesz, amelyet eddigi működéséről felsoroltunk.

— **Zátonyra futott a konstantinápolyi hajó.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A „Principesa Maria”, amely hétfőn indult el Constanzából Konstantinápolyba, nem messze a török fővárostól, nagy köd következtében, zátonyra jutott. Az utasokkal és áruval megrakott hajót csak öt óra elteltével sikerült a homokos partól megszabadítani. Kár nincsen.

Románia nem segíti Petljurát

Bukarest, március 29. (Rador.) A hadügyminisztérium kommunikált tett közbe, amelyben a legkategorikusabban megtagadják azon tendenciákat, melyek szerint Romániának szándékában volna megtámadni Oroszországot és támogatni Petljura törekvéseit. A kommuniké hangsúlyozza, hogy Románia békében kíván élni a szomszéd államokkal és olyan akcióit, amely bármely más állam ellen irányul, minden eszközzel megakadályoz.

Központi szállodában esténként

Olga & Teddy
francia táncművészek
shimmy-estélye

1314

MA ESTE

zsidó egyetemi hallgatók bálja a Newyorkban

Shimmi-verseny, expresszionista képtárlítás és más szenzációs meglepetések.

Kezdődik 9 órakor
Tart reggelig

Bukaresti munkatársunk jelenti: A városra. A lyeak a Du és parlam már a kor ták. Szoka a Calea V palota elő csoportosul indúlása a féltizenkett diszszázad daja már t a palota t és vártak toriein lév

Egynek kos rendő félköralakú ágaskodó minden ne hirtelen a felvillanyos szerre mi kerülni. A sal, egym lovaiokon a gényiség. misban va és lengő logó ezüst

A leg ban van, a fejkön viseinek, uttesten h a tiszték h bejárat el lovak és Feszült vá a királyi mulva me osztályból lépesökön. csak egy zött, feket két perc, Ez már v arany és lecsüngő csupaszarc sen könny

Ki

A leg voltak v az embe nézhettek tetszett n gokban csupa har den óriás laesucs, látszott, n Béke e vikben, góg, se meg a lel letes mag ték isten peknek.

Egysz med közé régihez nyugtalan szolta öke ereje, me arra való.

Es fel léptek. E nyosan:

— Há sziklaesuc

— Az amazok.

— Ne isten a te

Hogyan nyílt meg Bratianu parlamentje

— Az Uj Kelet bukaresti munkatársától —

Bukarest, március 27. A parlament megnyitása rányomta bélyegét az egész városra. Azokon az utvonalakon, amelyek a Dumbovitzán lévő Mitropoliahoz és parlamenthez vezetnek, a házakat már a kora reggeli órákban fellebegtették. Szokatlanul nagy tömeg hullámzott a Calea Victoriei. Különösen a királyi palota előtt lévő kis félkör alakú téren csoportosultak sokan. A királyi pár elindulása a palotából az országgyűlésbe féltenekért volt jelezve. A katonai díszszázadok és a királyi testőrség gárdája már tizenegy órakor felsorakozott a palota mellett vezető egyik utcában és vártak a jelle, hogy a Calea Victoriei-n lévő bejárat előtt felfejlődjenek.

A Calea Victoriein

Egyenlő tizenkettő óra a díszszázados rendőrök elzárják a forgalmat és a félkör alakú téren csak a kiváncsi, előreáskodó tömeg marad. Az emberek minden neszre és jelle figyelnek. Egy hírtelen a levegőbe emelt tisztipálca felvillanyozza a várakozókat és egyszerre mindenki az első sorba akar kerülni. A mellékutcából büszke tartással, egymásután léptek elő válogatott lovakon a testőrök és a testőri legénység. A tisztok világoskék uniformisban vannak, aranyozott válltávtóval és hosszú fehér szalakkal borított csillogó ezüst sisak van a fejükön.

A legénység zöldszínű egyenruhában van, átvetjük egyszerű sárga, de a fejükön ugyanolyan ragyogó sisakot viselnek, mint a tisztok. A legénység az utstten hátul marad tömött sorokban, a tisztok lovai félkörben kanyarodnak a bejárat elé. A közönség mindenütt a lovak és a katonák mögött. Csend. Feszült várakozás. Mindjárt félteneké, a királyi párnak és kíséretének öt perc múlva meg kell jelle a magánlakosztályból az udvarra lefutó szőnyeges lépcsőkön. Azon a helyen, egyelőre, csak egy hatalmas, bordorúba öltözött, fekete szakállas lakáj áll. Eltelik két perc, másik lakáj tűnik fel mellette. Ez már világos, drapp ruhában van, arany és ezüst süjtásokkal és vállain hosszú rojtokkal. Ez már a régi császári Burg kitűnően mintázott, csupaszarcu eselődje, tartása is bécsi-sen könnyű, két fekete eszímába szori-

tott lábával nem nehezedik úgy rá a lépcsőkre, mint a mellette magasodó, a szultánok palotaszemélyzetére emlékeztető, masszív főajtónállómester.

A királyi pár az országgyűlésbe vonul

Pontban féltenekétkor a királyi palota hátulso udvaráról autó gördül a magánlakosztály lépcsője elé. A főkapu kijön két szárnysegéd, beszállnak az autóba és a bejáraton keresztül elrobognak a Dumbovitzra irányába. Ezután egymást követik az autók és a fogatok. Egy újabb autóbán szélesmellű tábornok indul a Mitropolia felé. ez az autó már lassabban megy, a tábornok áll benne és néz vissza a bejáratra, amelyen át a királynak jönnie kell. Ugyanezzel a szempillantással az egész utvonalat, a katonákat, a rendőröket és a bámuló tömeget is ellenőrzzi.

Ezután pár pillanatig nem jön semmi és hogy most már biztosan a királyi párnak kell következnie, azt mindenki megsejti abból a díszes, királyi batárból, amely, két pompázatos lakállyal ellátott ülésen a szőnyeges lépcsőkkel szemben előáll. Most már csak rövid másodpernyi türelem. Misu udvarmester kifogástalan pontossággal működik. A batár lovai épenhogy megrögzítették patáikat, már nyílik is a nehéz kapu és a király a királynéval megjelenik a lépcsők trapézalakú platformján. Most a tömegben minden fej arrafelé néz. A palota udvarának rácsai mögött felzendül a zenekar, a testőrgárda legényei és tisztjei kirántják hüvelyéből kardjukat, a tömeg hurrát kiált, bennt, a lépcsők előtt pedig a lakályok feltárják a batár keskeny, domboru, nyári mellényhez hasonló ajtaját. A királyon tábornoki ruha van, kardját derekáig emeli, amikor felszáll, a királyné egybeszabott fekete selyemruha, szalmakalap és hosszú collier. A királyi batár lassu lépésben előre indul, a tömeg újra éljant kiált, a király és a királyné kétfelé köszöntgetnek, kezüket nem mozdítják meg, csak válluk és fejük ingatásával fejezik ki hálájukat. A batár úgy tűnik el velük a Calea Victoriein, hogy ezer meg ezer fej néz utánuk. A gárda még helyén marad, mert újabb királyi fogat következik. Ebben Károly trónörökös ül vadászrezedési ruhában, oldalán ad jutásával. Ot is lelkesen megjelenezik. Ezután a batár után már a gárda is megindul, a tisztok és a legénység föl-

galoppon menetelnek, mert előttük, ahogy a Calea Victorieit elhagyják, mindjobban siet a két batár.

Te Deum és gyülekezés a kamarában

Amig a város főutcáján ez a mozgó ceremónia tartott, a dumbovitzai Mitropolia-ban összegyűltek az új liberális képviselők, szenátorok, a diplomáciai képviselők tagjai, a főpapság, a magasrangú katonatisztek és a miniszterek teljes számban. Miután Miron Christea ünneplés Te Deumot celebrált és áldást kört az új országgyűlés működésére, a jelenlevők zárt sorokban átmentek a közelben lévő kamara üléstermébe. Helyüket már sokan itt is elfoglalták. A galériákban már ott könyököltek fényes tolettjeikben a nők és a diplomaták páholyai is kezdtek lassanként megelni. Legelőször a perzsa nagykövet keleties, vállas alakja tűnt fel. Közvetlen utána gróf Zichy-Rubidó magyar nagykövet érkezett meg, fekete főrendi viseletben. Egymásután jelent meg a holland meghatalmazott miniszter és az olasz katonai attasé. Az új japán nagykövetet, aki nyomukban jött, a teremben ülők hosszasan megnézték. Ő a legujabb tagja a bukaresti diplomáciai karnak. Azután újabb szemügyrevétel. A pápai nuncius lépett, a kardinálisok ruhájában, az egyik páholy korlátjához. A román főpapság, amely ekkorára az ülésterem földszintjén az első sorban már helyet foglalt, egyszerre felemelkedik és mélyen meghajol a nuncius felé. A főpapság között ott láttuk Teutsch szász, gróf Majláth magyar katolikus és Nagy kolozsvári magyar református püspököket. A főpapsággal szemben, a miniszteri emelvényen még kevesen tartózkodnak. Bratianu Jonel miniszterelnök mellett Vaitoianu tábornok, belügyminiszter áll frakkban és az egyik miniszteri pad támlájához támaszkodik. Vintila Bratianu pénzügyminiszter néhány képviselővel beszélget. Egy török képviselő van közöttük fezen. A terem közepén, a padokban, többen nemzeti ruhában ülnek. Az ellenzéki képviselők közül senki nincs jelen.

A trónbeszéd

Háromnegyed tizenkettő óra a trónbeszéd néhány franciányelvű példányra jut ki a kamara házmagyi szobáiból a képviselőkhöz. Azonnal kis csoportok alakulnak, négyen-öten összegudják a fejüket és kezdik olvasni és tanulmányozni a trónbeszédet. Pedig tanulmányozásra nincsen idő. Voinescu tábornok, aki a parlamenti megnyitás ceremóniát rendezte, hírtelen beint a képviselőket a folyosókról, akik sietre jönnek és leülnek a padokba. Kívül, a kamara épü-

lete előtt, most állt meg a király batárja. A képviselők, a szenátorok és a miniszterek és mindenki, még a hölgyek is a galériákon elosodásodnak, valamennyien az ülésterem nagy bejárata felé néznek, amelyen át a királynak és a királynénak be kell lépnie. Még néhány másodperc van mindössze. Voinescu tábornok már megállt feszesen az ajtó mellett és mire a teremben ülők magukra is átvették a ceremóniamester feszességét, már hangzik is Voinescu ajkán:

— Majestatea Sale Regele și Regina!

— Ófelsége a király és a királyné!

A királyi pár bevonul, a teremben lévő felállanak, hurrát kiáltanak, amire a király és a királyné mosolyogva megbolintják a fejüket. Azután a király elhelyezkedik a miniszteri emelvény közepén, balján helyet foglal a királyné és utánuk leülnek a képviselők és a többi megjelentek. Pár pillanatnyi csend, azután ismét mindenki feláll, mert a király már felemelkedett székeréről és kezében a trónbeszédet megkezdi a beszéd felolvasását. Mindenki feszülten figyel, a király mély hangja végigömlik az országgyűlés nagy termén és mire a végére ér, az általános hallgatásban és az ő egyedülvaló szólásában, újra tudatos dominálást nyert a hangosan dobogó szívek felett, amelyekből, az utolsó szó kiejtésével, ismét felbugyborékol a hurrát és az éljenzés.

Ezalatt pedig az ellenzéki képviselők homályos kiabokban és elfüggőnyözött magánlakásokban készültek az ellenállásra.

Ben Ami

Weisz és Molnár
női divatruház
ujból megnyílt!!

Heller,
Weisz és Molnár

cég alatt, Cal. Reg.
Ferdinand 6. szám
alatt, a volt helgi-
séggel szemben. o

1334

Kicsinyek lettek az óriások

Irtá Ujvári Péter

A legnagyobb hegyek Ukrajnában voltak valamikor és ott éltek akkor az emberóriások. Messze földekre nézhettek a hegyek ormairól és úgy tetszett nekik, mintha a távoli országokban nem is emberek, hanem csupa hangyák nyüzsögének. Minden óriásnak meg volt a maga sziklaesusa, amely alacsony számolynak látszott, mikor az rákuperodott.

Béke és boldogság lakozott a szivükben, mert zsidók voltak és se góg, se hatalmi vágy nem rontotta meg a lelkiüket. Csak ültek a szédületes magasságokban és onnan hirdették isten igéit a törpe pogány népeknek, amelyek a mélységekben tanúztak.

Egyszer aztán új nemzedék támad közöttük. Erőre és nagyságra a régihez hasonló, de hevesvéru és nyugtalan. Harcra és hódításra unozta őket izmaik félelmetes nagy ereje, mert azt hitték: az erő csupán arra való, hogy népeket nyugózzon le.

És felzavulván, az óregyek elé léptek. És így szóltak hozzájuk gnyosan:

— Hát ti mit ültök télenül a sziklaesucokon?
— Az istent dicsérjük — felelték amazok.
— Nem azért adta nektek az isten a testi erőt.

— De pedig azért adta. Hiszen lám, nem zeng messzibbe a harsona sem, mint a mi szavunk, ha istent hirdetve megszólalunk.

Am hiába beszéltek. A fiatalok harcra és diésőségre szomjaztak és fegyvert ragadván, népeket hódítani csatába indultak. És amerre mentek, dübörgött alattuk a föld és riadoztak a népek és elbujták sötét sűrűségekben, mint a megriasztott madarak.

Meghódításra alázkodtak a népek és tömjént meg mirhát, meg sok drága aranymarhát raktak adó fejében a hódítók lába elé és kegyelmüket is kérték, életüket féltve módfelett.

A könnyű győzelem mámorossá részegítette az ifjú óriásokat és fogadalmat tettek, hogy addig meg nem állnak, amig el nem érik a fekete hegyet, a fekete országban, amelyről azt hallották, hogy azon tul örök világosságban élnek az emberek.

Ahogy előre törtettek, tüskével szegett országutakon bujdosókkal találkoztak, akik nagy terhek alatt rogyadoztak. Azt hitték, drága kincset cipelnek, hát megálltak előttük:

— Mit cipeltek? — kérdezték sóváran.
— A végzetünket cipeljük.
— És mi van abban?
— Szégyen és hazátlanság. Mert mi zsidók vagyunk.
Az óriások csodálkoztak, aztán így szóltak:

— Ha zsidók vagytok, gyertek velünk meghódítani a világot. Mi is zsidók vagyunk.

A bujdosók reményre kaptak: — Hiszen akkor megsegíthettek minket. Nekünk nem az egész világ kell, csak annyi föld, ahol gyökeret verhesünk. Kérünk benneteket: ezt a kis földet hódítsátok meg a mi számunkra.

A z óriások felfortyantak. Hát csak nem gondolják, hogy ilyen kis célért prédálják őket el az erejüket. Ők most a világosság után mennek.

És tovább száguldtak, mint a vihar. Hetedszer látták megújhódni a holdat, mikor a fekete hegyet elérték. Rettenő volt ennek a hegynek a feketesége és még retentőbb a vakító lángolás, amely csodálatos fénykoronával korozta meg a esue-át. A A csoda megdöbbentette őket és hátra tántorított némelyeket. De a vakmerőbbek dacosan előre rugtattak és buzogányukkal megdöngötték a sziklafalakat. Tüz szakadt ki azokból, mintha tüzzikrákat szórt volna a megszegyentett hegyóriás.

Aztán a hegyesues fényforrásból kipattant egy fényóriás. Csillagkorona égett a fején és szélesredőjű lángok omlottak le róla, mint a biborpalást. Lovon ült, az is tüzből valónak látszott és pallost szuhogtatott, amely villámhoz hasonlított.

É amint mikor tűz tör ki a hegyekből, siketítő zuhogással omlott ki szájából az izzó szóáradat:

— Vissza, eszetleneek. Nem rólatok végeztelek, hogy meghódítsátok a világot. Zebao istennek nem kard és vas a fegyvere és nem azok a harcólói, akit karddal és vassal harcolnak. Az erőtlők miatt el ne biza-kodjatok. Ma ha megtelejtesül az idő, nem a testi erőtlők, hanem igéitek ereje fogja meghódítani a világot. De ezt nem ti fogjátok meghirdetni, hanem azok, akik most hazátlank és skiket ti, gögős óriások, cserben hagyttatok.

Megszegyenülten visszafordultak az óriások és most már nem vihar-módra repültek. Nagy árnyékot vetettek, mikor megindultak, az árnyékuk aztán egyre kisebbedett, de ők nem vették észre ezt a változást.

Mire pedig hazatértek, az ut töredelmeiben megszagorodtak. Akkor bizony már nem voltak ők óriások. Lehítványodtak és egyszerű embereké változtak, nehogy még egyszer az eszükbe jusson erőszakkal hódítani meg a világot.

És egy napon a föld is megnyitotta az eresztékeit, az ukrainai hegy-óriások hirtelen zuhanással a földbe süppedtek. Ukrajnában nem voltak már emberóriások, akik számolyuknak nézik a hegyesuesokat. Nem kellett hát a hegyóriások sem.

Szélesen elterülő sima síkságon élnek azóta Ukrajnában a szegény gyöngye zsidóembernek és várják az időt, hogy megtelejtesüljön isten akaratára szerint.

Eddu művészek stélye 1314

STÉ

temi

pálja

kban

expresztás és más petések.

rakor

lig

KÖZGAZDASÁG

Románia és Magyarország között megindul az intenzív import-export

Biharpüspöki lesz a tranzit-központ. Hosszu üzletvezető nyilatkozata

Az Uj Kelet tudósítójától

Románia exportörjei és az egész fogyasztókörözéség feszült érdeklődéssel figyelte a román és magyar vasúti bizottságok tárgyalásait, amelynek eredményeként április 1-től megkezdődik a mindkét részről rég-önajtott áruforgalom. Felkerestük ezt ügyben Hosszu János kolozsvári vasúti üzletvezetőt, aki kérdéseinkre az alábbiakban válaszolt:

— A magam részéről a felsőbb fórumok előtt állandóan hangoztatam a román-magyar áruforgalomnak az egész ország életére kiható fontosságát és minden lehető elkövettem, hogy a számtalan gazdasági érdekszállal összefűzött két ország vasúti összeköttetését a lehetőség szerint megjavíthassuk. Ha a multban történtek is hibák, vagy mulasztások, azért nem lehet csupán a CFR-t okolni.

Április 1-től kezdődik a két állam közötti intenzív forgalom, egyelőre Biharpüspökön keresztül. A kötegyáni és érmihályfalvi határállomások nincsenek még nagyszabású export forgalomra berendezkedve, azonban a magyar bizottsággal megállapodtunk, hogy a kötegyáni állomást a lehető legrövidebb időn belül üzemképes állapotba hozzadjuk. A nagyarányú exportot elősegíti a ceferizált kocsik forgalomba vonása és az új mozdonyok beállítása. Hozzávetőleges számítás szerint Biharpüspökön keresztül el fogjuk érní a havi háromezer vagon forgalmat, ami nagy haladás a mostani ötszáz vagonnal szemben. A legelső sorban exportálandó cikkek között szerepel kilencszáz vagon tűzifa, ugyanannyi fűrészelt fa és a barátkai bányából származó háromszáz vagon alumíniumérc. Ezenkívül sok más cikk kerül kiszállításra, köztük legtöbb bányatermék. Most már az export fokozása nem rajtunk, hanem a magyarokon áll, akiknek meg kell valósítani a gyors vámkezelést és a befogadóképességet. Az eddigi eredmények után a legnagyobb várakozással tekintünk az április 1-én meginduló intenzív áruforgalom megindulására elé.

Belföld

(x) Lejár a bélyegzetlen koronák beváltásának határideje. Az Osztrák-Magyar Bank likvidálása alkalmából felszínre vetődött az utódállamok határozott kérésére a bélyegzetlen koronák beváltása, illetőleg a meglévő aranykészletből való fedezése egy később megállapítandó kules szerint. Mivel a likvidáló bizottság teljesíthetőnek tartotta az utódállamok kérését, a román pénzügyminiszter rendeletet adott ki a bélyegzetlen koronák összegyűjtésére. Hogy leküsmertelen üzérkedés ne fordulhasson elő, a kolozsvári Sfatul Negustoresc elvállalta tagjai ilyen ügyeinek intézését. Alkalmunk volt beszélgetést folytatni a Sfatul titkárával, aki a beváltás adminisztratív ügyeit intézi: Meglepő, hogy eddig mindössze hetven tagunk jelentkezett átlag 80—100000 koronával. Legtöbb pénz a fausiaknál van, akik bizalmatlanok voltak annakidejéa a beváltással szemben. Hozzávetőleges számítás szerint sok százmillióra rug az erdélyi és bánáti falvakban heverő bélyegzetlen koronák száma.

Hozzánk naponként halomszámra érkeznek levelek, hogy vállaljuk el a koronabeváltást, amit természetesen visszautasítunk, mert ezt csak tagjainknak tesszük meg. Volt már eset arra is, hogy vidéki gazdák teli tarisznya lebélyegezetlen koronát tettek le az asztalunkra, hogy cseréljék be leire. Ezután is figyelmeztetjük tagjainkat, hogy siessenek a jelentkezéssel, mert néhány nap múlva az összegyűjtött összegeket leküldjük Bukarestbe és lezárjuk a gyűjtést.

(x) Javul a vetés az eső miatt. Bukarestből írják: A földmivelésügyi minisztérium jelentése szerint az egész országban kiadós eső esett s így a vetések állása kitünő.

(x) Likvidálják a Syndexet. Hirt adtuk róla, hogy a kormány felosztatja az állami gabonakivitel finanszírozásával megbízott bankkonzorciumot. Ma azt jelentik Bukarestből, hogy a legfőbb gazdasági bizottság megbízta Gheorghiu pénzügyminiszteri államtitkárt, hogy a Syndex felszámolásához szükséges előmunkálatokat elvégezze.

Palesztina

(x) Jaffa kereskedelmi forgalma. A palesztinai kereskedelmi és iparügyi hivatal a napokban adta ki jelentését, amelyből kiderül, hogy a jaffai kikötő import-export forgalma az elmúlt évben lényegesen emelkedett. A kikötő egész behozatala 1921-ben 59.694 tonnát tett ki. Az 1920. évi behozatalhoz képest ez a szám 28 ezer tonna növekedést jelent. A kivitel 1920-ban 12.212 tonna volt, közte 877.073 láda narancs. Az 1920. évben az összkivitel csak 5684 tonna és 500 ezer láda narancs.

(x) A palesztinai mandulaszüret. A Zikó jelenti Jaffából, hogy az ideai mandulatermés Palesztinában kitünően mutatkozik. A mandulatelepek már jórészt lekötötték egész termésüket a külföldi kivitel számára.

(x) Uj fűrésztelep Jaffa mellett. Jaffából írják: Waloszy Seidmann és Katz nagyiparosok Nevi-Schalomban, Jaffa mellett, nagy fűrésztelepet létesítettek. A vállalat nagy faanyagmennyiség fölött rendelkezik és közel száz munkást foglalkoztat. Az új gőzfűrész Palesztina különböző központjaiban fióktélepeket tervez.

(x) A palesztinai cionista intézmények kiadása. Jeruzsálemből írják: A palesztinai cionista végrehajtó bizottság pénzügyi hivatala statisztikát tett közzé az elmúlt évi és előirányzott költségekre vonatkozólag. Eszerint 1921 október elsejétől 1922 január harmincegyig a következő kiadásokat eszközölték, illetve irányozták elő:

Nevelésügy	28,164.282 font
A haifai műgyetem építése	5,967.656 font
Egyetemi könyvtár	501.000 font
Mezőgazdaság	24,632.768 font
Kisérleti hivatal	3,974.898 font
Bevándorlás	24,748.935 font
Munkaügyi hivatal:	
Kölcsonk és segélyek	12,184.641 font
Kereskedelem és iparügy	178.178 font
American Zionist medical unit	21,523.205 font
Az elmúlt költségvetés hátraléka	206.665 font
Különleges kiadások	5,394.023 font
Fizetések és igazgatási kiadások	8,015.793 font
Összesen:	135,493.045 font

Ugyanebben az időben a Zsidó Nemzeti Alap kiadásai a következők:

Földvásárlás	42,169.666 font
Házépítés	2,074.260 font
Ültetvények	2,935.341 font

Kedvezmények	15,647.500 font
Kölcson és lakásnévelők egyesülete részére, utépítésre	400.000 font
Adminisztrációs költségek	859.695 font
Összesen:	64,031.942 font

Külföld

(x) A Dunakonferencia cseh delegátusai Bukarestbe indultak. Prágából táviratozzák: A bucaresti Dunakonferenciára kiküldött csehszlovák delegátusok Strsal miniszteri tanácsos vezetésével Romániába utaztak.

(x) Amerika festőanyagot kér Németországtól. A „Newyork Herald” jelentése szerint az Egyesült-Államok kormánya hajlandó Németországtól a megszállítás költségeit természetbeni szállítmányokban elfogadni. Amerikának elsősorban festőanyagokra van szüksége. Az erre vonatkozó jogyzéket a napokban küldik el Berlinbe.

(x) Az „Ilva” 300-ról 15 millió lirára szállította le alaptőkéjét. Rómából jelentik: Az „Ilva” részvénytársaság bérbe adta acélüzemét és most teljesen átszervezi működési körét. Az üzemredukcióval kapcsolatban az alaptőké, mely háromszázmillió lira volt, tizenötmillió lirára szállította le a vállalat.

SPORT

Labdarugás

Az MTK megsemmisített mérkőzéseit. A Marosvásárhelyi TK — mint annak idején megirtuk — megfelelt az MTK labdarugós szakosztály azon határozatát, amellyel Szilágyi Alajos igazolatlan szerepeltetése miatt az őszi fordulón lejátszott négy bajnoki mérkőzését megsemmisítette és a csapat évi pontösszerményéből büntetésként 8 pont levonását rendelte el. A Comitetul Regional felelősségi tanácsa, amely az MTK appellációja felett érdemileg dönteni jogosult, még nem határozott a bonyolult ügyben, miután azonban a szabályok értelmében a felelősség nem bír felfüggesztő hatállyal, a labdarugós szakosztály a megsemmisített bajnoki mérkőzés újra való játszását rendelte el és azok terminusát legközelebbi ülésén ki is tűzi. A KAC Kolozsvárt fogja lejátszani az új mérkőzést az MTK-val, a kolozsvári CFR viszont Marosvásárhelyt ismétli meg az őszi szezonban 5:1 arányú vereségével végződött bajnoki mérkőzését.

Bíróvizsga Marosvásárhelyt. A kolozsvári kerületi szövetség Bírák Bizottsága április 2-án Marosvásárhelyt bíróvizsgát tart, amelyen a tervelt vizsga alkalmával ismétlésre utasított és az ujjonnan jelentkező jelöltek képességeit fogják megvizsgálni.

Arad-Temesvár válogatott csapatának mérkőzése. A nyugati kerület két régi nagy rivalis városának válogatott csapatai június 11-én tartják meg első városközi mérkőzésüket.

A nyugati kerület tisztújító közgyűlése. A FSSR nyugati kerületének rendes évi közgyűlése március 26-án zajlott le Temesvárt viharos körülmények között. Az aradi sportegyesületnek régi vágya, hogy a kerület székhelyét Aradra tegyék át. A közgyűlésen erre vonatkozólag indítványt is terjesztettek elő az aradi egyesületek képviselői, a megejtett névszerinti szavazásnál azonban a javaslat nem nyert többséget, mire az aradi delegáltak tüntetőleg elhagyták a közgyűlést, helyét és az új tisztokat megválasztásában nem vettek részt. Az új tisztok a következőképpen alakították meg. Elnök: dr. Lintia Livius, alelnök:

Dr. Belu Gyula és dr. Adamov Dusan, főtítká: Deutsch Frigyes, titká: Licz József, pénztáros: Trinksz Rezső.

Reményi László, a Haggibbor kitünő csatárának, Reményi Tibornak fivére, aki tevékeny sportbeli és adminisztratív működést fejtett ki a Haggibbor Sport Egyesület kebelében, tényleges katonai szolgálatra Giurgiuba vonult be.

Elmaradt az AAC vivőversenye. Aradról jelentik: Miután a nyugati kerület atlétikai szakosztálya még nem hagyta jóvá az AAC április 2-ára tervezett vivőversenyeinek proppozíciót, az egyesület elhatározta, hogy lemond a verseny megrendezéséről.

Egyesületi hírek

A dési Hakoah műsoros estéje. A dési Hakoah zsidó sportklub április 2-án a zsidó óvoda és saját alapja javára táncal egybekötött műsoros estélyt rendez. A rendkívül nivónak és tartalmasnak ígérkező műsorot táncestély védnökségét dr. Filipan prefektus, Joan Marcovici ezredes, Victor Dimitru pénzügyigazgató és dr. Mihelyfi Endre látják el.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Nedbal Oszkár hangversenyei Bukarestben. Bukaresti munkatársunk jelenti: Nedbal Oszkár, a neves osztrák komponista és dirigens az elmúlt héten több koncertet rendezett az itteni filharmonikus társaság tagjaival, akiket ő dirigált. Leginkább cseh zeneszerzők műveit adatta elő, így főleg Dvorákéit, Smetanától és még néhány modernebb felfogású komponistáét. Nagy tetszést keltett Dvorák „Uj Világ” ciklusából az V. szimfónia előadása. Ezt a ciklust Dvorák Amerikából hazatérve írta és az új kontinens mozgalmasságának, liktető életének kiválóan sikerült megrögzítése. Nedbal legelső bucaresti koncertjén jelen volt a király is.

Román szerzők premierje a fővárosban. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni „Teatru National” két román szerző új darabját tűzte ki előadásra: Victor Joan Popa „Cinta” című és Camille Petrescu „Erős szivek” című drámáját. Mindkét darabot a bucaresti színmű- és zenekritikusok egyesülete jutalomdíjjal tüntette ki.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: Anyegin Eugén. (Operapremier-Premierhelyekkel. Általános bérlet-szünetben. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Péntek: A gazdag lány. (Ujdonság, 5-ödször. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 120. szám. D.)

Szombat d. u.: Szentivánéji álom. (Tizenegyedik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárrakkal. Előadó: dr. Rajka J. tanár.)

Szombat este: Kis grizetti. (Operettujdonság, 8-adszor. Rendes helyárrakkal. Általános bérlet-szünetben.)

Vasárnap d. u.: Boszorkányvár. (Mérésékelt helyárrakkal.)

Vasárnap este: Királytigris. (Uj betanulással. Uj szereposztással. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 121. szám. A.)

Hétfő: Vadgalamb. (Operettepreiz. Uj szereposztással. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 122. szám. B.)

Kedd: Anyegin Eugén. (2-odszor. Operahelyárrakkal. Operabérlet 16. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

A műsorra tűzött előadások jögei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

A mómor: A Puskin Tschaikovszky Anyegin Eugénje után, mely kétségkívül az idej évad egyik legnagyobb zenei szenzációja lesz, rendkívül érdekes irodalmi szenzáció következik az ujdonságok rendjén. Az észak nagy óriásának, Stindberg Agostonnak Mámor c. 8 képből álló színjátékát fogja u. i. a magyar színház bemutatni. A Mámor izgalmas az idegeket vögsökiig feszítő, liktető életű dráma, a melynek a világvárosokban példátlanul nagy sikere volt. Külön érdekessége lesz

A Haggibbor **BÁLJA** a NEWYORK összes helyiségeiben ápr. 1-én

Valutapiac márc. 28-án

Table with exchange rates for various currencies including Lei, Czech kor., marks, francs, Swiss francs, lira, Austrian kor., Hungarian kor., sterling, dinars, leva, Polish marks, dollars, Hungarian forints, Turkish liras, and Swedish kor.

kolozsvári előadásnak az új rendezés, mely a legrefináltabb világítási effektusok felhasználásával egyrészt lehetővé teszi azt, hogy a képet csaknem szünet nélkül, egyfolytában láthatjuk, másrészt minden figyelmet és minden érdeklődést egyetlenegy pont felé kótol, oda, a hol a színpadi játék lefolyik.

Anyegin Eugén. Ma este lesz a bemutató előadása az Anyegin Eugén c. Tchaikovsky operának, a vezetőszerepekben Léva Ilonával, Rózsával, Mihályfi Istvánnal, Aldorral, Ruvinszkyval, Brattánnal, Kodán este második adóját az Anyegin Eugén-t ezen az előadáson a címszerepet Sugár Figyes fogja játszani.

Egyetem mozgóban: csütörtök. A könyvtár-koztatás, vagy a Szerzetes csodája. Az amerikai Pathé-gyár monumentális misztikus film-látrányossága. Péntek, szombat vasárnap, a new-yorki Apollo-gyár remeke: A szahara sivatagban. Főszerepben Louise Glaum.

Urania mozgóban: csütörtök. Rózsá a mocsárban, trükkös színpadi izgalmas, amerikai drámai jelenet. Pénteken pompás vígjáték, Henry Porten legjobb alakításával, Nemenjünk féljéhez! Szombat vasárnap Elrabolt boldogság! Nördik társadalmi dráma, főszerepben Ebba Thomsen, Thorloff Lund. Végelentül izgalmas mese, két hasonló külsejű férfit, összecserél a szeszélyes sors, a szegény jut a gazdag helyére, de nem boldog, a pénz még nem minden.

Apollo mozgóban: csütörtök. Péntek nagy szerelmi fantasztikus filmregény Akiknek nem szabad meghalni! Főszerepben: Erich Kaiser Titz és The Steinbrecher. Szombat, vasárnap, csodaszép tengeri főveltelekkel. Hétfőn a tenger! A francia Gaumont gyár műve.

Felolvasó szerkesztő: MARTON ERNŐ. Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r. t. Hirdetéseket milliméteres díjazással szerelt ves fel a kiadóhivatást!

Előfizetési ár havonként 30 lei. Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 baul.

Ecesav 80% Salétrom (hús-konzerválásra) Analinfestékek (Meister Lucius-féle) Szőlőcukor. Lásd Fivérak Cluj-Kolozsvár.

BOLOND az aki ügynöktől vesz drága essencet, míg nálam a legfinomabb liquer essenciákat megrendelheti utánnyel mellett 75 lei kilogramonkénti árban. 1294 Glük Henrik Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. volt Kolozsvári-u. 74.

Építők figyelmébe! Oltott, oltatlan MÉSZ valamint cement és gipsz külön-ként, mázsánként és vagonfélékben legolcsóbban a CALCIT-MÜVER RT.-nál, Fellegvári-ut 9. sz. alatt szerelhetők be. Megrendelések telefon útján is leadhatók. Telef. 1106.

Fregoli Raglán gumiköppeny 1230 divatöltöny Neumann M. cégnél, Cluj, Piata Unirii (Főtér)

GRÜNWALD-ÜVEGCSISZOLDA ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16. Tükörüveg megérkezett! Ujrafoncsorozás! Finntükrök raktára!

GUTFRIED és HERSKOVITS Oradea-Mare (Nagyvárad) Piata Unirei 12. Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei. Komplet vagon olasz Clarc-cérna valamint nyári harisnyák, kezttyük és horgolt nyak-kendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban.

MARX: Email-lakk Padló-lakk Butor-lakk Kocsi-lakk Kalap-lakk minden színben. Parkett fénymáz, olajban törött festékek, vegyi és föld-festékek, szobafestő minták, ecsetek nagy választékban kaphatók. RADOS & Co. festéknagykereskedés CLUJ. - TELEFON 692

Előírással hitelesített ürmértékek nagyban gyártása 1296 GRÜNWALD JAKAB villanyerőre berendezett gyárában legfejletlenebb szerelvények kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Hetenként friss szállítmány Clark és olasz cernákból, D.M.C. pamutokból, Grohmann 48 és 24-es cernákból és mindennemű rövidáruból érkeznek. Blum Testvérekhez Nagyvárad-Oradea-Mare Telefon 703. 1304

Saját kisüstön főtt seprü és szilva ~ pálinka ~ BOGNÁR és SZÁNTÓ CLUJ-TÂRGU-MUREŞ (CAL. REG. FERD. 70) 3571. felügyelete alatt saját szűrési uradalmi FAJBOROK

Ujrafoncsorozás! Finntükrök gyártása! Péchy és Társa Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár üzemet ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapusinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

MOLYKÁR ellen megvédi SZÖRME RUHAIT. Tűz és betörés ellen biztosítva. Javításokat téli szezonra már vállalunk. Eisenstädter & Comp. szőrmearaháza CLUJ-KOLOZSVÁR, Cal. Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca 7 szám.)

Oradea-Mare forgalmas helyén a belvárosban levő üzlethelyiségemhez 150-250.000 lei-ig társat keresek a kötött, szövött és divat és galanterie-áru szakmából - Csakis komoly reflektánsokkal álllok szóba. Ajánlatok „Fényes jövő” jelíggel továbbít az Uj Kelet fiókja Oradea-Mare, Deak Ferenc-utca 9 sz. 3592-I

עסבא זיידע של פסח Husvétii ecetsav a nagybányai ort. rabbinátus személyes felügyelete mellett hechserral kapható, gyorsárúképp is szállítható „PHÖNIX” kénsav- és vegyészeti gyárnál Nagybánya. Sörgöngyim: „Phönix” Baiamare

Nagymennyiségű lámpaárú, cash táblaüveg, karlsbadi porcellán és Dittmar-féle lámpaárú érkeztek. DEUTSCH K. I. üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság. Oradea-Mare - Nagyvárad Str. Nicolae Jorga (v. Zöldta-u.) 4. TELEFON 71. Pontos és szolid kiszolgálás.

Dr. Adamov, Frigyes, Titkos: Trinksz, Aggibber kitünő, ruak fiére, aki adminisztratív, Aggibber Sport, tyleges katonai onult b., vivőversenye, in a nyugati álya még nem, 2-ára terpropozícióit, az egy lemond a, nirek, soros estéje, sportklub április, aját alapja jaműsoros estéje, ósnak és tarro, tőncstély profektas, Joan Dimitru pénzűhelyfi Endre, VÉSZET, gversenyei Bu-ankatárunk je- neves osztrák, z elmúlt héten, tt az iteni fil-vaival, akiket ő, h zenészerzők, leg D-orákéit, any modernebb, Nagy tetszést, ag” ciklusából, Ezt a ciklust, zatérva írta és, sságárak, lük-került megrög- bukaristi kon- y is. emierje: a fő- nkatárunk je- National” két t tüzte ki elő- a „Cin-a” című s szívek” című bot a bukaresti ok egyesülte, NHÁZ, (Operapremier- Altalanos bérlet- kezdetén a néző- vezárjék) idonság, 5-ödször. Napibérlet 120. i Alon. (Tizen- adás, ilyen olcsó dr. Rajka J. Operetüjdonság, yarákkal. Altala- gyvár. (Mérésékel, s. (Uj betanulás- al. Reides hely- 21. szám. A.) repriz. Uj szerep- lyarákkal. Napi- 2-odszor. Opera- bérlet 16. szám. nézőtérre vezető ok jegyei előre pénztáránál. Tschikovszky y kétségkívül az zenei szenzációja rodalmi szenzció endjén. Az észak- gostonnak Mámor- kát fog a u. i. a Mámor-izgalmas- tó, lük-éző életű- rosokból példát- érdekessege lesz, összes, r. 1-én

S. J. Agnon

És a meggörbödött kiegyenesedik...

Regény

Fordította Sas László 27

Mert ez a Petro vásárolt nála, a boltjából hitelre és Menasse Chajim napokon és éveken által járt el hozzá, hogy az adósságot behajtsa tőle. És legottan számot adott magának e világi dolgokról és pedig arról, mennyivel adósa neki a körülmetéletlen és meny-nyit adott meg és hogy az árakat vajjon még Kreindel Tsarnenál vásárolja-e. És ekkor Menasse Chajim komolyan eltökélte, hogy nem hanyagolja el többé az adósságok behajtását, miként azelőtt tette és nem szégyenli kérni a pénzt attól, aki tartozik neki. És megállapította:

— Micsoda, én, aki kegyes adományokért kinyújtottam a karom, a magam pénzemért nem tennem meg elsősorban!

És kiszinezte magának, miként fogja elhagyni ünnepruhájában a boltot és miként fogja felkeresni ezt és amazt és inti őket, bölcsesnek szavaival, áldassék emlékeztetük:

— Az adósság megfizetése jámbor cselekedet, — és pénzt hűségesen behajtja és kiadja.

És az egyik gondolatról a másikra jutott és végül is így került az ünneplő ruhához és főképen a strámlíhoz: nem jutott-e Kreindel Tsarne kísértésbe és nem alázta-e meg őt, Isten őrizze, azzal, hogy pénzzé tette. Mert lám, akkor szombatjából is hétköznapot kell csinálnia, mert, Isten őrizze, spodik lesz a fején, mint az alacsony sorban lévő férfiakon, akiket, ha a Tóra elé hívják, csak így szólítják: Lépjön fel ez és ez a jóbarát. És Kreindel Tsarne az ő szögyenyében el fogja takarni az arcát, de a Te segítségében bizom, Isten. Így álmodozott a vándor és az este éjszaka lett, az ég sötétségbe burkolódzott és felhők gomolyogtak és a zavaros hold a felhők rácsai között tanyázott.

Ámde amiatt Menasse Chajim tovább jutott, bensőjében nagy ijedség támadt. Mert csalóként úgy vélte, lábai egy másik városban hordják, bárkivel találkozott az uton, egyik se ismert rá, miként mondják: „Időgen lettem testvéreim előtt”. És ha valakit köszöntött, alig köszöntötte vissza, sőt a kapuőr, akit már ifjúságából ismert, se törődött vele és Menasse Chajim különösnek találta nagyon és nagyon aggasztotta:

— Igazán, az idők folyamán annyira megváltoztam volna, hogy már az őr se ismer meg? Hiszen őt osztendeje csak, hogy innen eltávoztam.

És mennyi ideje mindössze, hogy a

vámot fizették a kocsikért, amelyekben a vendégek érkeztek a lakodalmára? Hiszen nyomai még ott vannak a földön és hirtelen észébe jutott a tréfacsináló tréfája: „Após ur, attól félok későn érkezünk és az esketési sátorfőlegényünk nélkül állították fel.” Így beszélgetett Menasse Chajim az ő szívével és hirtelen megérintette a buccaczi szél.

És így mendegélt egyedül és ő felismert mindenkit, aki erre és arra járt és ők nem ismerték fel őt és Menasse Chajim igen örvendezett és a szíve döngött a visszafojtott gyászról és örömtől, mert idegen ő az ő testvéreinek, az ő városa fiainak és Kreindel Tsarne lesz az első, aki őt látni fogja. De mi történik akkor, ha megérkezik hozzá és Kreindel Tsarne se fogja felismerni? Do ki tudja, nem ül-e majd ott gyászban és könnyekkel az arcján.

— Bizony, vétkeztem, — imigy beszélt Menasse Chajim az ő szívéhez és a szeme elmerengett.

Ház következett ház után és előtte az utcák elhajlottak és asszonyok állottak a kapukban és utnak indították az ő fiaikat, egész sereg apró gyermek rohant, énekelve szaladtak és a másodtanító ment utánuk, hogy a „Halljad Izrael“-t olvassa a virrasztó-éjszakán a gyerekekért.

És Menasse Chajim a kezét a zsebébe dugta és önkéntelenül kivette onnan az amulettet, amelyet még az országos vásáron vásárolt és nézdegélt az amulettet, amely alkalmas a természetlen szülőanyának és nagyon örvendezett. Ámde a gyász újból fel-fülett az ő szívében és nagyon boszankodott, amiért nem váltott ruhát és minden illendőről megfeledkezett és nem volt a fürdőben és a tincseit és a szakállát nem fésülte meg és kalapját nem hozta rendbe — illő, hogy így térjen vissza szülővárosába? Kaftánja szakadt és lompos és kalapja is csupa rongy. Ezért nem ismerte fel senki! Valami vigasztalta mégis, mint mondvá volt, hogy Kreindel Tsarne lesz imigy az első, aki megláthatja. De nagyon csodálkozott Menasse Chajim ebben az órában, mert mintha már meszebb járna, mint kellene és a ház még mindig távol van tőle. Csakhamar rájött, hogy feleségének lakását nem találja és nem tudta, hogy hol akad az asszonya. A piacon ülné még, ahol elhagyta? Egyébként meg lehet kérdezni. És ezenközben nagyon gondolkodott és nem tudta, hogyan kérdezze — mert mondaná: „Hol van Kreindel Tsarne, a kohanita Menasse Chajim feleségének a lakása?” Mert hátha nevét elfeledték már.

(Folytatjuk.)

APRÓHIRDETÉSEK

Égy sor 1 lel. — Vastagabb betűvel 4 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Jelezen érettségizett több évi gyakorlat- tal bíró fiatalember gyors és gépiró mint saldacoantista, engros fűszerüzletben vagy más kereskedelmi intézetnél állást keres. Szíves megkereséseket »Szorgalmas« jellegre a ki- adóhivatalba kér. 3590-1

Mindentéle fordítások román, magyar, an- gol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készül- nek. Főlvételi hely Friedmann hírlapiroda. 3405-1

18 kadás 120 hl. évi contigens, új, üzeme- ben lévő, megfelelő vevőkörrel rendelkező cluj-i csetgyár eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3566-1

Angolból, franciából, németből, oktatók havi 70.— leiert, Calea Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 16. 3515-1

Jókarban lévő hálóberendezést keresek 2 3 havi bérletre, esetleg megvételre. Aján- latok »Nyomdász« jellegre a kiadóba kül- dendők.

קונדמאכונג

דנס פאן מיר איינשפעילטע שים ווארדע אים געגענארט דעם הרהיג מאסארענען אפגעשליק דורך איינער אַממסיסאן פערלאזט דער געווינער אים ר' היים נחמן אליעזר דאוויד אין ירושלים

Boeskor, mosótalp, felsőbőr és szőgyártóblank állandóan nagy készlet kisajknyben és nagyben, legol- csóbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis posta- csomagokban is elküldjük. — Jelenlegi talp és bocokor ára 65—70 lel. — vagonvételnél 5 százalékos kedvez- mény. SÁMSON FÜGÉVÁR, Gyefagyár-utca 1 — Győrénre rakással szemben. Telefons gyár 3-36- lakás 3-87

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenofen (Szappan-u.)

Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárugyban. Vállal briliáns mun- kákat javításokat és alakításokat. Va- lódi és hamis ékkövek. Foglaltó és vésnök műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüztben.

Nemesfém beváltó! Telefon int. 2—13. — Sürgőncím: „Juvaero Cluj“ 1273

Miért fizet magas vámot

drága és gyenge kül- földi cipők után amikor olcsó, tartós és elegáns cipőket vehet

a maga, felesége és gyermekei számára is a cluj-i (kolozsvári)

Kenner Bőrgyár Rt. hírlíró termékeiből.

Megkezdődött a carlsbad-i porcellán-edények nagy elárúsítása

Ausländer Testvérek Cluj, Piata M. Viteazul volt Széchenyi-tér 39. Tel. 954. Szombatus ünnepnapokon zárva.

Üzleti értesítés. Tisztelt pártfogóim és vevőim szives tudomására hozom, hogy Jano- vitz és Tsa cég megszűnt, amennyiben társamtól Fränkel Mór urtól külön váltam. Mai naptól új tűzifa termelés és elárúsítási üzletemet Janowitz Vil- mos tűzifa kereskedő cég alatt újra megkezdtem.

Wieni irodánk és Bruck—Hegyeshalom—Buda- pest—Szolnok—Biharkeresztcs—Békéscsaba és Kötegyanban fel- állított saját exposituraink utján kötbér kikötése mellett 5—10—15 napi határidőn belül Ó-és Uj-Románia bármely részébe vagy vi-sza da- rabáru és vagonrakomány szállításokat vállalunk

Cukorka és esokoládé raktár 1277 Lusztig és Nussbächer Cal. Regele Ferdinand 31. Szállítunk postán, utánvét mellett.

Cégtáblákat legolcsóbban készít 1316 JAKAB Stárda Regala 12a. (voit Majális-u.)

„CERES“ kóser növényvaj „CERES“ eluji bizományi lerakatunkba megérkezett Georg Schicht R.-T., Aussig Nagyban eladással megbízott Boskovitz Lajos keresk. ügynöksége Cluj C. R. Ferd. (Wesseiényi-u.) 21. Tel. 459

Eisenstädter Fülöp volt Lakatos-áruház Str. Reg. Maria v. Deák Ferenc-u. 13. Március 15-től április 15-ig reklám napi árai Gumilabda..... 4 leitől feljebb Gyerekkocsi.... 200 Porcellán bögre... 8 csésze ajánlva L 1675 Bor és pálinkás szervizek... 70— Husvétii cikkek óriási választékban. Galanteri és nűrinbergi cikkek nagyban eladása

Utazó bőrönd és táska legjobb minőségben kapható Farmati bőröndösnél Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 16.

Fogak ápolására legjobbnak bizonyult az EBODONT fogkréme Kapható a R O Z S A nagydrogériában, Cluj, Piata Unirei Nr. 26.

Megnyilt a VULCAN liszt- és fűszerkereskedés Cluj, Piata M. Viteazul 18 Széchenyi-tér 18 Telefon 10—81. Tornavivo- dával szemben. Lisztárakat leszállítottuk. Transylvania cirokseprű és kefe- gyár Kriza-utca 7. Gyári iroda a „Vulcan“ helyiségében.